

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 8

August 1933 a.

IX aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas 100 senti
6 kuu peale. 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. kr. 20.—
1/2 " " 10.—
1/4-6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees —50% kallim

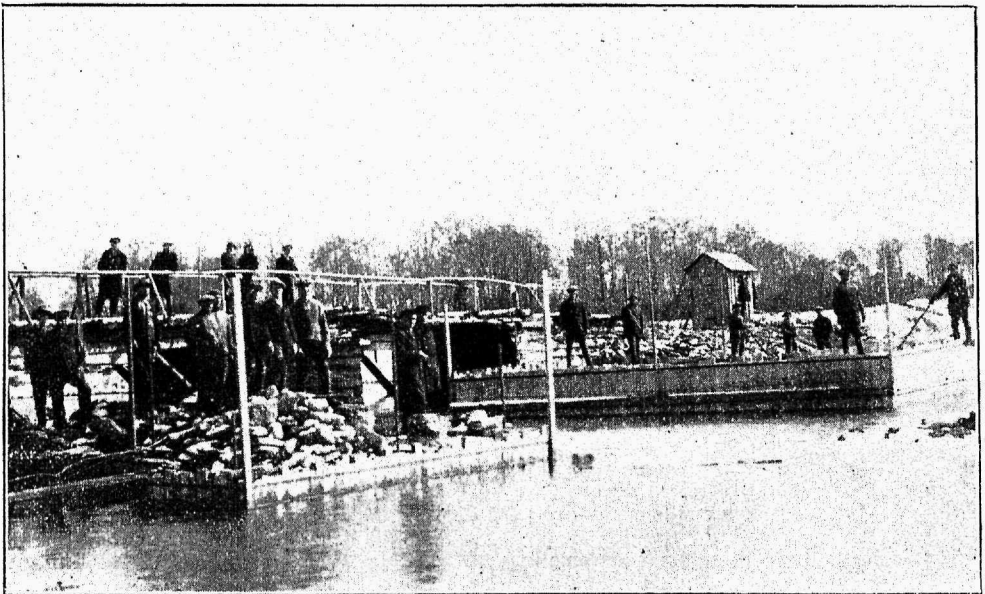
Sotsiaalkindlustuse reorganisatsioon Taanis.

Aug. Gustavson.

Juba kestvamast aega oli Taanis valitsuses ja parlamendis kaalumisel sotsiaalkindlustuse ja hoolekande seadusandluse reform erinevate süsteemide ühtlustamise ning täiustamise suunas. Nende arutluste viljana anti nüüd välja 3 uut seadust, mis parlament lõplikult aktsepteeris 20. mail s. a. ning maksma hakkavad 1. oktoobril 1933. Need kolm fundamentaalseadust on: tööliste kompensatsiooni seadus (õnnetusjuhtumite kindlustamine), üldkindlustamise seadus ja hoolekande seadus.

Need kolm uut seadust asetuvad tervelt 53 mitmesugust endist seadust ja määrust.

Tööliste kompensatsioon. Tööliste kompensatsiooni (õnnetusjuhtumite vastu kindlustamine) seaduse eelnõu järgi kavatses valitsus korraldada õnnetusjuhtumite kindlustamist 4. vastastiku kindlustamise ühingu kaudu, kuid parlamendis ei leidnud see kava poolehoidu ning kindlustamise õigus jäi endiselt erakindlustusühingutele. Seadus näeb aga ette, et nimetatud puht-

Kulgu sadamasilla sammaste ettevalmistustööd aprillikuul 1933. a.

ärilised kindlustusühingud ei tohi üle ¼ saadud preemiast enda huvides kasutada. Teiste sõnadega: vähemalt ¾ preemiast peab sammedeks kuluma. Edasi: mitte iga kindlustusseltsis ei või kindlustada töölisi, vaid ainult neis, mis selleks valitsuse poolt õigustatud. Õnnetusjuhtumile järgneval täielisel tööjõu kaotamisel peab kannatanuile maksma igaaastast pensioni ühekordse lumpsumma asemel, mida võis seni. Järgmised kutsehaigused kuuluvad kompenseerimisele võrdselt õnnetusjuhtumitega: värvi ja elavhõbeda mürgitamisest, hingamise organite haigused, mis tekkinud kivitolmust ning mitmesugused nahahaigused, mis tekitatud mitmesugustest hapetest, jahudest jne.

Üldkindlustus. Üldkindlustamise süsteem haarab uue seaduse alusel haiguse, vanaduse ja invaliidsuse kindlustamist, mis seni esinesid kõik iseseisvate aladena. Haigusekindlustamise alal tõsteti kindlustatu kindlusmaksu kui ka riigi juuremaksu. Samuti suurenevad kindlustatu soodustused (sammed).

Invaliidsusekindlustus tehakse sundlikuks igale töölisele 21—60 eluaastani. Kontributsioone suurendatakse, samuti ka pensione perekonna abiraha-

de lisanduse näol. Pensionid kõiguvad kooskõlas elumaksumuse indeksiga.

Vanadusepension jääb endiselt non-kontributiivseks (s. t. isik ei maksa ise midagi, kindlustamine sünnib riigi kulus), kuid pensioni õiguse evivad ainult haiguste ja invaliidsuse vastu kindlustatud isikud. Ka vanadusepension kõigub kooskõlas elumaksumuse indeksiga.

Hoolekandeseadusega korraldatakse hoolekande administratsioon teisiti kui varem, ühtlasi suurendatakse riigi juuremaksu.

Uue kindlustuse korralduse kalkuleeritud aasta kulud ning kulude jaotus nähtub järgnevast tabelist (tuhat kroonides):

	Riik	Koh. omav.	Kindl. lasu	Tööandja
Õnnetusjuhtumite kindlustus	1.130	60	—	8.450
Haiguse kindlust.	12.815	1.750	29.695	—
Invaliidsuse „	545	1.941	10.923	5.000
Vanaduse pension	34.060	25.540	—	—
Hoolekanne	33.490	38.570	—	—
Kokku	82.040	67.871	40.618	13.450

Seega kõik kokku 203.979.000 krooni aastas.

Uued seadused ei leia tööliskonnas rahuldavat vastuvõttu, kuna tööandjate õlgadel lasub õige väike koorem kindlustuskuludest.

Sotsiaalkindlustuse reform Rumeenias.

Aug. Gustavson.

8. aprillil 1933. a. maksma pandud uue eriseadusega asetati Rumeenia sotsiaalkindlustus ühtlasele ning laialisele alusele.

Nimetatud seadus haarab järgmisi sotsiaalseid riske: haigused, tööõnnetused, emakssaamine, invaliidsus ja surm. Ainult vanaduskindlustamise kohta jääb maksma endine eriseadus, kuid tulude saamist ka sellel kindlustamisel korraldab uus seadus.

Uus seadus astub kohe jõusse niipea kui jõutakse anda välja tarvilised lisamäärused, millised on praegu väljatöötamisel.

Seaduse ulatus. Seaduse alusel alluvad sundkindlustamisele kõik vähemapalgalised palgatöölised ja iseseisvad käsi- ning kodutöölised tööstuse ja kaubanduse alal. Samuti majateenijad ja tööõpilased. Palgamäär, millistest töölised kindlustamisele kuuluvad, määratakse üleriikliku Sotsiaalkindlustuse Fondi poolt kindlaks. Kindlustamisele kuuluvad ka töölised-teenijad riigi ja omavalitsuse ettevõtte, kui nad pole kindlustatud teisiti.

Ainsa olulise erandi moodustavad esialgu põllutöölised, kes sellele seadusele ei allu.

Kuid Kindlustuse Fondil on õigus, valitsuse nõusolekul, levitada kindlustamist ka põllutöölisele ja teistele, kes esialgu sellele seadusele ei allu.

Kindlustatu soodustused haiguste puhul. Haiguse puhul on kindlustatul õigus arstiabile ja rahalisele toetusele. Arstiabi antakse arsti juures, haiglas ja kodus fondi kulus, maksim. 26 nädalat aastas. Fondil on õigus arstimise kestvust pikendada. Õigus arstiabile on ka kindlustatu perekonnal (naisel, tööjõuetutel vanematel ja alla 18 a. lastel), kuid haiglas ravimisel peab haige perekonna liige ise maksma 25% kuludest.

Rahalist toetust antakse 3-st haigusepäevast (7 päeva peab maksma palgalepingu alusel tööandja haigele täispalka) alates 50% kindlustatu keskmisest palgast. Seda toetust makstakse ühe haiguse puhul 26 näd. aastas, või erinevate haiguste puhul 36 nädalat. Fondil on õigus, kui rahaline seisukord lubab, maksta abiraha ka kuni 52 nädalat.

Haiglas või sanatooriumis olekul ei saa perekonnata kindlustatu rahalist toetust. Pere-

konnaga kindlustatu saab $\frac{1}{2}$ sellest, millise ta oleks saanud kodus ravimisel.

Kindlustatu surma puhul makstakse perekonnale matusekuludeks 40—60-kordne lahkunu päevapalk.

Emakssaamise puhul. Kindlustatud nais-töölisel on sünnitamise puhul õigus tarvilisele arstiabile ja arstimitele ning 12 nädala kestel rahalisele toetusele, mis võrdub $\frac{1}{2}$ keskmisele päevapalgale. Kui ta hoolitseb ise oma lapse eest, siis saab ta peale selle veel erilist toetust 6 nädala kestel peale eelmise toetuse lõppu. Sünnitamise toetuse saamiseks on aga 26-nädalane kvalifikatsiooni periood nõuetav (s. t. enne sünnitamist vähemalt 26 nädalat kindlustatud ning kindlustusemaksu tasunud). Ka kindlustatud meestööline naine saab sünnitamise puhul tasuta arstiabi, kui mees on maksanud eelmise kahe aasta kestel vähemalt 52 nädalat kindlustusemaksu.

Kindlustusfondil on õigus, kui rahaline olukord lubab, maksta ka rahalist toetust mehele, kelle abikaasa sünnitab.

Õnnetusjuhtumite puhul. Õnnetusjuhtumite puhul on kindlustatul õigus tasuta ravimisele ning rahalisele toetusele. Õnnetusest järgneva surma korral on järelejäänutel õigus matusetoetusele ja pensionile.

Ajutisel töövõimetusel makstakse kindlustatule, peale ravimise, sama rahalist toetust nagu haiguste puhul. Alalisel täielisel töövõimetusel (tööõnnetusele järgnev invaliidsus) saab kindlustatu pensioni, mis võrdub tema $\frac{1}{2}$ eelmise aasta keskmise palgaga. Vajab ta aga teiste inimeste abi, siis on pension võrdne täispalgaga. Osalisel töövõimetusel (üle 20% tööjõu kaotusel) on pension vastav osa täispensionist. Alla 20% tööjõukaotusel makstakse ühekordset toetust.

Tööõnnetusele järgneva surma korral saab lesk eluaegset pensioni 20% kindlustatu aastapalgast. Lastele samuti 20% palgast igale kuni 18 eluaastani. Kui on täisvaeslastega tegemist, siis tõuseb nende pension 30%-ni kindlustatu aastapalgast igale. Lese ja lastepension kokku ei või siiski tõusta üle 60% kindlustatu palgast. Kindlustusfond võib maksta lastele pensioni kuni 21 eluaastani, kui nad käivad koolis või õpivad ametit.

Ka on õigus pensionile kindlustatu vanematel või teistel sugulastel, kui nad said ülalpidamist kindlustatult.

Kutsehaigused loetakse võrdseks tööõnnetusega.

Vanaduse ja invaliidsuse puhul. Vanaduspension makstakse kindlustatule 1912. a. seaduse alusel. Selle seaduse normid laiendati 1932. a. tervele praegusele Rumeenia territooriumile. Vanaduspension õiguse evib kindlustatu 65 eluaastaga ning 1200 nädalase makstud kontributsiooniga. Pension võrdub igal juhul 6000 leid aastas.

Kui kindlustatu jääb töövõimetuks mitte tööõnnetuse tõttu, vaid haiguse jne. läbi, ka siis on tal õigus pensionile, kui töövõime kaotus ulatab 66% -ni. Kuid pensioni õiguse evib ta ainult siis, kui on tasutud vähemalt 200 nädalat kindlustusmaksu (200-näd. kvalifikatsiooni periood). Invaliidsuse pension on kõikuv: koosneb põhipensionist, mis oleneb palgaklassist, mille järgi kindlustatu maksis kontributsioone (kindlustusmaksu) ning kindlustuse kestvusest.

Kõik pensionäärid saavad peale pensioni tasuta arstimist. Pensionääri surma korral on õigus vastavale kompensatsioonile tema perekonnal.

Tulud. Kindlustusorganisatsiooni peatuledeks on kindlustusmaksud, riigitotused. Kindlustusmaksu võtmiseks jaotatakse töölised palga suuruse järgi 5. palgaastmesse.

Kõikide riskide vastu kindlustamiseks makstakse 6% palgast (õigemini: vastavast määratud palgaastmest) kindlustusmaksu. See tasutakse töölise ja tööandja poolt pooleks. 65 eluaasta saabumisel ei tarvitse töölised enam kindlustusmaksu tasuda. Käsi- ja kodutöölised, kellel pole palkamaksvat peremeest, tasuvad kindlustusmaksu terves ulatuses üksi.

Peale mainitud pooleksmakstava kindlustusmaksu, maksavad kõik tööandjad, kellel on üle 10 töölise, veel omalt poolt lisakindlustusmaksu 1,2% töölise palgast. Palgata õpilaste kindlustusmaksu maksavad tööandjad terves ulatuses.

Riik maksab omalt poolt kindlustusfondile esimesel aastal 15 ja edaspidi 65 miljonit leid aastas.

Kindlustamise teostamiseks moodustatakse kohalised kindlustuskassad ehk fondid ning nende üleandjaks ja kontrollijaks on Üleriiklik Sotsiaalkindlustuse Fond, asukohaga pealinnas Bucarestis.

Selle juhatus koosneb 26 isikust, kellest 9 esindavad töölisi, 9 tööandjaid ning ülejäänud riiki, arste jne. Fondi tegelik juht on sotsiaalkindlustuse direktor, kes määratakse ametisse valitsuse poolt.

Esimene abi hingeldamise ja hingematmise (dyspnoe) juures.

Dr. H. Jürgenson.

Hingematmist võib kindlaks teha haiguste juures, mis riivavad eesrinna kopsu, kui ka südametegevust. Ka võivad hingematmist põhjustada haigused, mille aluseks haige närvikava. Üldiselt peaks hingematmisest rääkides kõige

pealt mainima: 1) kõiksuguseid nina- ja kurguhaigusi, 2) kopsuhaigusi, 3) pleuraahaigusi ja teisi haigusi. Teravakujulist hingematmist (dyspnoe) põhjustaksid kurguhaigustest eesrinna järgmised: 1) võõras keha, kala jne. luu

kurgus, 2) kurgudifteriit, 3) kurgupilu spasm, kramplik kokkutõmbumine, 4) kurguturse, 5) kurgukatarr, 6) kurgu-abscess, 7) kluskutamine jne.

Neil kordadel satub sissehingates kurku vähe õhku, hingamine (stridor) osutub liiga kõvaks, kõri hingates liigagi alla, ribidevahelised lihased kisuavad ülearu sissepoole, sissehingamisel võib puls kaduda (pulsus paradoxus, prof. G. Mayer), tekib lämbumistunne.

Kõvakeha eemaldamiseks tuleb seda kõrist välja tõmmata käega ehk vastavate riistadega kurgu ja teiste peeglite abil.

Kui hingematmist põhjustab *difteriis*, tuleb sissepritsida antidifteriitse seerumit.

Hingematmist võivad põhjustada ka kuumade aurude sissehingamine, mille tagajärjel võib tekkida haigel kurguturse; tavaliselt tekitavad kurguturset aga terve rida haigusi, nagu difteriit, tiisikus jne. Jäätükikeste allaneelamine, külmad tannini sissehingamised toovad siin esimest abi.

Haigused kurgus võivad viia ka *mädapaistetusteni*, mida saadab raske hingematmine. Viimasel korral (kurgus abscess) tuleb kõrisse panna hõbedane toru, et haige võiks jääda elama. Paradoksaalne pulss annab seks näpunäidet, et lõikusega (tracheotomia) peab algama. Mõnel korral võib aidata siin ka väiksema operatsiooniga, noaga kõri paisesse sisselõigates.

Kõrisõlme krampi leitakse peamiselt nende laste juures, kes kannatavad ka rahiidi all. Eriti, kui pealuul on rahiidi tunnusmärke, — avaldub haigus end seda tugevamini. Sügava, vilistava sissehingamise järele muutub laps sinakaks, hing jääb vahepeal kinni, silmad tungivad ette, jäsemetega hakkab laps siplerna ning silma torkavad muudki lämbumisnähted. Kui kõik lõpeb õnnelikult, võib laps jääda elama. Sel korral tuleb last kasta külma vee piiskadega, nahka hõõruda, kunstlikku hingamist teha jne.

Hingematmine avaldab end samuti tugevasti ka terve rea *kopsuhaiguste* juures, kuhu kuuluvad: 1) tiisikus, 2) kopsupõletik, 3) kopsupuhetis, 4) kopsuvähk, 5) hemorraagiline infarkt jne. Sedapuhku leiame, et haigel kül-

lalt õhku ei leidu, rinnus „pigistab“, hingamine on raskendatud, kuid samal ajal kiirendatud jne.

Sel korral tuleb määrata rohte, mis südametegevust kõvendaks, heaks abiks on sinepiplaastrid väliselt; palavikuga inimestel (kopsupõletik) aitavad hästi külmavee kompressid jne. Haiget tuleb asetada voodi rahulikku seisukorda.

Terve rida *pleurahaigusi*, siis kopsude õhu alla panemine (pneumothorax) võivad välja kutsuda samuti hingematmist ja hingeldamisi. N. n. märg pleurit (rinnanaha põletik) ei luba magada haigel poolel jne., kuna pneumothorax'i juures rinnus tundub midagi nagu katki olevat.

Märja pleuritise ravimiseks tuleb haigel vedelik rinnakastist välja lasta erilise riista, troakaariga, pneumothorax'i vastu tuleb südametööd tugevndavaid rohte enne operatsiooni anda.

Väga tülikaks haiguseks ning mitmeti veel selgusetuks haiguseks tuleb *asthmat* pidada. Tavaliselt näeme siin, et väljahingamine osutub raskendatuks, kopsud on lainenud (puhetis), diafragma lasub madalal jne.

Mida asthma enesest õieti kujutab, vajab tänapäevgi veel selgitamist. Asthmat on kirjeldatud kui pärilikkusest ärarippuvat haigust, on seotud teda nina krooniliste katarridega, kopsupuhetise ehk jälle hüsteeriaga, — ta põhjusi on otsitud nii siis närvikavalistest, kui ka kopsude algriketest. Haiget, kes ei jõua väljahingata, peab asetama istukile, rõhuma ta rinnakastile, eriti alumisele osale, et ta saaks vabalt väljahingata. Peale selle antakse astmahaigetele stramoniumist valmistatud sigarette suitsetada jne. Asthmat tahetakse väga sagedasti just kui närvikavalist haigust seletada.

Endistel aegadel räägiti paljudest asthmavormidest, sidudes neid üksik-elundite riketega, nii südame asthmast (asthma cardiacum), seedimiselundite riketega (asthma dyspepticum) jne. Tänapäev on need nimetused äravisatud. Mis nende ravisse puutub, tuleb ravitseda esirinnas kõige rohkem haigeolevat elundit.

Asthmaks peetakse tänapäev üksi sarnast haigust, kus leiame rõgas n. n. Churschmann'i kristalle; peale selle

leiamme asthmahaigel ka Leyden-Charcot' kristalle samas rögas suures rohuses.

Tüübiliseks tuleb ka seda pidada, et me tänapäev võime rääkida üksi kahest hingematmisest: 1) nii väljahingatavast hingematmisest kui ka 2) sissehingatavast hingematmisest, mis lubab haiguste juurde asuda juba teiselt seisukohalt, kui veel hiljuti.

Kokkuvõttes, — hingematmisest rää-

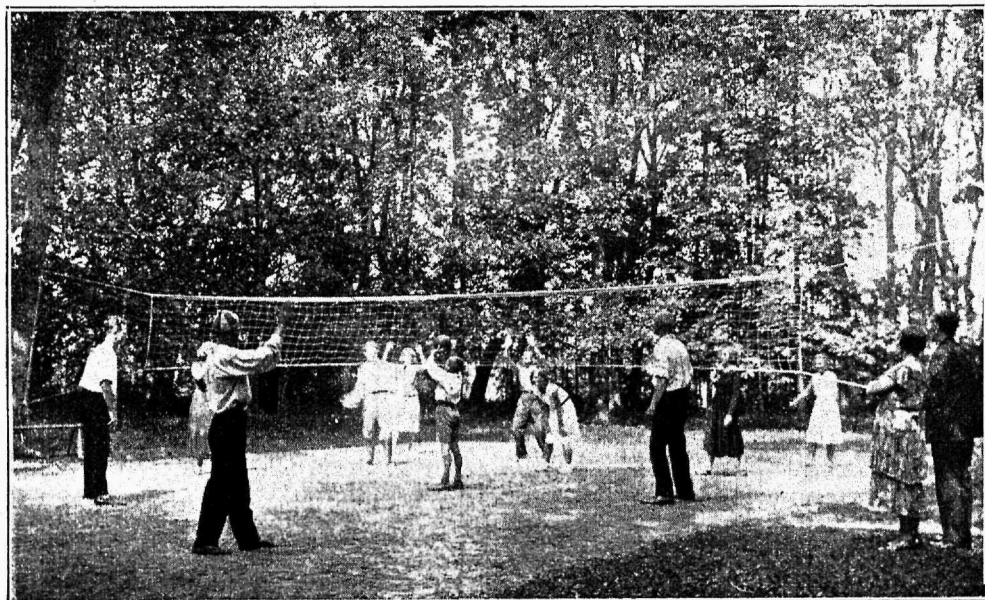
kides, tuleb katsuda teada saada ta põhjust, — tekkimise alust. On ta tekita-jaks difteritis, tuleb viimast arstida, on kopsupõletik, tuleb kopsupõletik arstida jne. Hingematmine ei osutu seega mitte haiguseks, vaid üksi üheks haigusnäheks ehk haigussümptomiks. Haigust, seega ka hingematmist, tekitavad sarnastena aga mikroobid, misse sattunud pisikud ehk meis elavad patsillid.

Kas tulemas üldine hukkumine?

Arthur Kümmel.

Nälj ja hirm, sama loomalik pime ürgjõuline hirm, mis valdas maailma Sarajevo saatuslikkude revolvripaukude järele, on jälle haaramas rahvaid. Enne kuulmata viletsus on haaranud kümneid miljoneid inimesi, mitte üksi möödunud 54-kuulisest sõjast kurnatud Euroopas, vaid ka oma rikkusse lämbuvas Põhja-Ameerika Ühendriikides. Sellel näljast ja hirmust olemise eest ülesse kruvitud hinge-

lide ja kontingentide müüridega. Eemal suur vastolude maa, P.-Ameerika Ühendriigid, oma Scheiloki poliitikaga: „Maksa omad võlad ja sure“. Kurjaennustavalt kajastub Jaapani pommilennukite mürin Mandshuuria väljaldelt. Suureneb hirm. Kas suudetakse leida väljapääsu? Milline on see tulevane heitlus, sellest räägib allpooltoodud kindral Berthold von Deimlingi artikkel, mis möödunud aastal

Tartu Üldhaigekassa Uderna suvekolonii mänguplatsilt.

olul lokkavad äärmised poliitilised ilmavaated. Must määratsev taguline rahvuslus ja kommunism. Tungitakse kallale demokraatlikkudele vabadustele ja kodanikuõigustele. Tagurluse eesmärgiks on sõda ja revolutsioon, — keskel hambuni relvastatud, poliitiliselt lõhestatud ja majandusliselt karile jooksnud Euroopa; läänes organiseerib Suur-Britannia Ottava konverentsi alusel uut autarkset briti impeeriumi, mis piiratud ikka kõrgenevate tol-

ilmus inglise ajalehes „Manchester Guardian“, pealkirja all: „Disarmament or distinction“. Eesti laiemale publikule on Saksa kindral Berthold von Deimlingi nimi, võib olla, vähe tuntud, kuid välisilmas on temal kõrge autoriteet.

Viibides oma diviisiga kogu aeg vahetumalt ilmasõja palavamas ääsitules — lääne väerindel — on ta kogu oma olemisega äratundmisele jõudnud, et sõda, kui rahvaste tülküsi-

muste lahendamise abinõu, on oma aja ära elanud, et sõda kui niisugune mitte ükski võidetule poomise nööri ei keeruta, vaid ka võitjale otsemat teed sandikepi kätte surub. Seda enam teeb seda tulevane aeroplaanide, mürkgaaside, tankide ja baktereiate sõda, mille koleduste ees kahvatub 1914.—1918. a. sõda.

Loomulik, et iga hinna eest sõda ja kättemaksu ihkav saksa marurahvuslus seda kindral v. Deimlingile ei kinkinud.

*

Meie kaasaegse tehnika aastasajandis, kirjutab kindral Berthold von Deimling, on eriliselt kiirelt edasi arenenud kõik õhusõja vahendid. Esimestest, võrdlemisi nõrkadest kobanistest ilmasõja ajal, on aeroplaan tänapäeval väljaareneda jõudnud üheks kõige hirmsamaks ja otsustavamaks sõjapidamise teguriks.

Aeroplaan on põhjalikult muutnud sõja iseloomu ja eesmärgid. Samal ajal, kui möödunud aastasajandite sõdades ja veel isegi ilmasõjas oli kõikide sõjaliste tegevuste eesmärkideks vaenlase armee elava jõu hävitamine — on tulevikusõdades tema eesmärgiks kogu vaenuline rahvas ja tema tallermaaks kogu vaenlase maa-ala kuni tema kaugemate nurkadeni, sest aeroplaan, tõustes õhku, on võimas ülekandma oma hävitamisvahendeid kaugele üle frondi, seljataguste etappide, vaenlase seljatagusele maale, et seal noid alla heita suurtele linnadele, keemia-, mootor- ja aeroplaanidetehastele, õhuaerodroomidele, laevaehitusplatsidele, elektrikeskjaamadele, raudteede sõlmedele, sildadele, laskemoona ja sõjariistade vabrikutele ja üldse kõikidele ettevõttele, millel sõjapidamise mõttes ka pisem tähtsus oleks. Kuid ühes sellega on aga rahulik tsiviilrahvas, kaasa arvatud naised, lapsed ja vanakesed otsekohese kokkupuutumisse viidud kõikide sõjakoledestega, mis tänini kaevikute ridade vahele peatuma jäi.

Kaasaja moodne aeroplaan — pommidega võib 2000-kilogrammiline pommide koormaga 200-kilomeetrilise tunnikõrgusega, näiteks, Londonist kas Prantsus- ehk Saksamaale otse südamesse tungida, seal neid mahaloopides, kiiresti koju oma baasile tagasi lennata, et jälle täiendades oma mõrtsukalist koormat, tagasi pöörata. Tema lennukõrgus võiks sellejuures ulatada 7000 meetrini, enamkergetemad tüübid, aeroplaanid-hävitajad, võivad tõusta ka 9-kilomeetrilisele kõrgusele!

Kolme tüüpi pomme tuleb õhusõjas tarvitusele: 1) lõhke-brisantpommid, 2) tulekahju-süütepommid ja 3) mürkgaaside pommid.

Lõhke-brisantpomme on igasuguses suuruses ja kaliibris, alates 100-kilogrammilisest, mis on võimas kildudeks ja prügihunnikuks muutma mitmekordseid maju, lõpetades uute ameerika pommidega, mis kaaluvad 1950 kilogrammi ja kaks ja pool korda on nii kõrged, kui normaalnimese kasv. Nagu kõik eelkatsed näitavad, on ühest sarnasest pillist küllalt, et saata üht maailma kõige suurimat ja võimsamat soomuslaeva-drednoughti igavesele rohelistele jahimaadele — merepõhja.

Kaugelt hädaohtlikumad on tulekahju-süütepommid, sest need kaaluvad vaid 1 kilogramm ja sellase kerguse tõttu on võimalik

neid suuremal arvul kaasa võtta. Ühe sellase pommi keemiline segu, termiit, võib tekitada 3000⁰ palava tulepesa, millist on ilmvõimata lihtsa veega kustutada.

Üks aeroplaanide eskadrill, koosnedes 72 aeroplaanist, on võimas 30.000 süütepommi koormana kaasa võtma. Ja kui näiteks, nende eesmärgina võtame ühe suurlinna ja võimaldame eskadrillil tema kohal veidi tiirelda, siis on ülimalt tõenäoline oletus, et neist 36.000 alla paisatud pommist, umbes 12.000 langevad ehitiste ja elamute peale, sest enam kaasaja linnadel on % omast maa-alast hoovide, parkide ja tänavate all. Kui meie vägagi võimalikku tõenäosust alandame poole võrra, siis võime absoluutselt kindlad olla, et linnas tekib ühel ja samal ajal 6000 tulekahju! Siin juba loomulikult lakkab lootusetult iga tuletõrje komando tegevus.

Ja mürk-gaasid!!! Ei ükski, kes eales on ilmasõja kaasa teinud, ei saa kunagi unustama nende õudseid koledusi. Kuid need endised ilmasõjas tarvitused olnud mürkgaasid on tühalt korda ületrumbatud vahepeal ülesleiatud ja kaugelt palju tugevamate ja lahingvõimsamate mürkgaaside poolt. Kaasaja mürkgaaside kirjeldamata mõju iseloomustatakse kõige piltlikumalt Collège de France füüsikaprofessori Langevin'i poolt ühes tema 1929. a. ettekantud referaadis: „Tänapäev on küllalt 100 aeroplaanist, millistel igal 1000 kilogrammi gaasipomme koormaks pardal, et Pariisi (Berliini ehk Londoni) 20 meetri kõrgesse gaasi loori sulgeda. Kui mitte tuul, mis gaasipilved laiali puhuks, appi ei tuleks, siis on gaasitatud linn lihtsalt ära hävitatud. Ei ühtki tegelikku ja kindlat kaitseabinõu tsiviilelanikkude jaoks mürkgaaside vastu pole olemas. Meie võime ehk ju valmistada gaasimaskesid ja varustada nendega sõdureid! Kuid millisel kombel varustada sarnaste ülimalt keeruliste aparatuuridega miljoniisi rahvamasse, alates rinnalastest, alaealistest ja lõpetades vanade abitudite raukadega?!

Kuidas käsitatakse sellase rahva juures maskesid ja hoolitsetakse nende korrapärase tegevuse eest?

Kuid tehnika sammub peatamatult edasi. Iga jumala päev võidakse leiutada ülesse uusi mürkgaase, millede vastu ka eilse päeva kõige parimad gaasimaskid tänapäev enam ei mingit kaitset ei anna.

Ja siis see gaasivarjendite ehitamine hoonesse ja tänavate alla! Need „gaasivarjupaigad“ pole ei milleks muuks, kui suurteks vennashaudadeks sinna surmahirmul põgenenud inimestele, kes neis paratamata lämbuvad. Mürkgaas on raskem kui õhk, selletõttu tungib ta allapoole ja täidab sügavused, keldrid, lohud, muuseas nägematu pragude kaudu ka gaasivarjupaigad. Unustamata on pilt, kui nüüd, peale 10 aasta möödumisel ilmasõjast, Pariisi läheduses lahti kaevati pommi- ja gaasikindl varjupaik, milles leiti 25 saksa sõduri luukere; viimased lebasid osalt naridel, nagu uinudes, teised ringis laua ümber, kuna püssid, kiivrid ja muu varustus korralikult seinel rippus!

Mürkgaas on siin nägematu pragude kaudu sisse tunginud ja kõik surmanud!!!

Aga, võidakse vastuvaidluseks öelda, on olemas suurtükid, eriti zenith-kahurid ja võitlus-aeropläänid-hävitajad — vastukaitse abinõudena käepärast? — Täitsa õigus, need on olemas!

Kuid ka nende olemasolu, nende kasutusele võtmine ja nende vaheleastumine ei kindlusta kaugelgi küllalt heast julgeolekust.

Üks aeroplään-pommitaja võib zenith-kahurite tule mõju eest nii ennast kaitseada, et tõuseb oma ülesande tegevuse läbi viimiseks — kas väga kõrgele (üle 7000 meetri), ehk kui tema tegevuse eesmärgi väikesed mõõdud seda ei luba, siis võib aeroplään teise äärmuse valida — lennata võimalikult maapinna läheduses. Eriti viimase manöövri ajal saab kahuritele ja kuulipildujatele otse võimatuks tehtud laske-vaatepinda hirmsa kiirusega läbis-tavat aeroplääni täpselt tabada.

Mis puutub vastukaitse organiseerimisse oma lahinguaeropläänide kaudu, siis tuleb siin tavaliselt sellega arvestada, et vaenlase lennu-eskadrillid nende kõrge lennu ja võrratu kiiruse tõttu, alles siis nähtavalt leitudatakse, kui õhu vastupealetungi organiseerimine oma aeropläänidega juba hilja. Peale selle on attackeerivail aeroplään-pommitajail peale oma enese bardarelvastuse, saatjana ka kaitsjana kaasas rohkearvulised enne- ja lahinguaeropläänid, mis kaitsevad neid igasuguste ootamatuste eest.

See võimetuse tunne, anda täielikku ja kindlat kaitset õhukallalekippumise vastu, on allakriipsutatud ja korduvalt kindlaks tehtud kõikidel õhusõjaja manöövril, mis on ära peetud suurtes riikides õhusõjapidamise olude tundmaõppimise otstarbel. Prantsuse kindral Serriney, kes möödunud aasta suvel juhatas suuri õhulaevastiku manöövreid Lioni linna

kohal, võttis oma manöövriil saadud vaatlused järgmiselt kokku:

„Õhukaitsest aeropläänidega pole üksi küllalt, et ka linnale võimaldada oluliselt küllaldast kaitset aeropläänide massilise pealetungi vastu! Jääb järele ainsama abinõuna — evakuereerida kogu tsiviilelanikkude mass linnast välja — maale.

See ammutatud kõikidest suurtest õhumaanöövrimest äratundmine, et ainsa passiivse kaitsega on ilmvõimata õhukallaletunge ära hoida, on kõikide riikide kindralstaape üksmeelsele arvamisele välja viinud, et uue aja sõjakunst seisabki õieti selles, et *sihikindlate ja tagajärjekaste õhuattakeerimiste* abil vaenlase maalale igasugune algatus temalt röövida.

Europa tulevane sõda algab sellega, et sõdivad riigid oma õhujõududega üksteise peale langevad ja vastamisi kumbki üksteise linnu, tööstusasutusi ja põllumajandusettevõtteid maatasu katsuvad teha.

Prantsuse kodanik, näiteks, eksib rängasti, kui usub ja mõtleb, et oma lõpmatute kindlustuste ridade taga, mis algavad katkestamatult Põhja merest Shveitsi piirini, võib rahulikult uinuda.

Rahvad soovivad rahu. Kuid ükski uinuv soov ei aita. Ta peab ennast väljendama, ta peab muutuma teoks, astuma vastu pealetungile — sõjale. Selleks on tarvis valgustada õhusõjaja sõnas ja kirjas. Ajakirjandus peab end rakendama tööle. Raadio, film — sõnaga kõik kaasaja moodne kihutustehnika peab raputama rahvaid ükskõiksuse ja tardumuse soost ja lõpuks saavutama sõjariistade mahapanekut, mida kardavad kõhklejad ja vastutuse eest äralipsata püüdvad valitsused.

XVII rahvusvaheline töökonverents.

Aug. Gustavson.

I.

Käesoleval aastal peeti järjekorraline, XVII rahvusvaheline töökonverents Genfis 8. juunist — 30. juunini. Osavõtult oli see konverents rohkearvulisemaid, esindatud oli 49 riiki-liiget ning peale selle pealtvaatajana (kui mitte-liikmed) P. Ameerika Ühendriigid ja Egiptus. Tähelepanu väärrib Ühendriikide osavõtt, kui esmakorraline tööorganisatsiooni ajaloos.

Konverentsi päevakord koosnes:

1. Maksuliste töövahetalituste kaotamine.
2. Invaliiduse, vanaduse ja järelejäänute kindlustamine.
3. Puhkuse korraldamine automaatselt töötavates tahvel-klaasi tööstustes.
4. Tööpuuduse vastu kindlustamine ning töötute abistamine.
5. Tööaja lühendamine (40-tunniline töö-nädal).

Neist esimesed kaks küsimust olid teisel ehk lõplikul arutlemisel, 3. ja 4. punkt aga esimesel ehk eelkäsitlusel, (tuleval aastal lõplikult), kuna 5. kohta pidi konverents ise otsustama, kas lugeda seda 1. või 2. arutlemiseks. Tööaja lühendamise küsimus oli jaa-

nuaris juba erakorralisel eelkonverentsil arutemisel ning nüüd pidi järjekorraline konverents otsustama, kas lugeda jaanuari kuu eelkonverentsi töö esimeseks lugemiseks või mitte. Jaataval korral oleks käesolev konverents võinud juba koostada konventsiooni ning selle riikidele ratifitseerimiseks esitada. Vastasel korral jääb küsimuse lõplik otsustamine tulevaks aastaks. Selle üle (kas lugeda küsimuse arutlemist käesoleval konverentsil esimeseks või teiseks lugemiseks) tekkisid konverentsil elavad vaieldused. Töölisesitus nõudis, et küsimust tuleb arutada käesoleval konverentsil lõplikult. Sama seisukohta pooldasid prantsuse, rootsi, taani, hispaania, itaalia ja mõned teised valitsused. Nemad rõhutasid tööpuuduse määratud ulatust ning selle vähendamise kiiret vajadust.

Tööandjad (peale itaalia tööandja) olid küsimuse arutlemise vastu üldse, kuna inglise valitsuse esindaja pooldas küll küsimuse käsitlemist rahvusvahelises ulatuses, sõdis lõpliku arutlemise vastu, nõudes käesoleval konverentsil eelarutlemist ning järgneval aastal lõplikult. Tema väitis, et küsimust ei oleval veel küllalt uuritud.

Hääletamisel sai ettepanek — võtta küsimus käesoleval konverentsil lõplikule arutlemisele, 55 häält poolt ja 60 vastu. Poolt hääletas m. s. itaalia delegatsioon terves koosseisus, kuna vastu saksa delegatsioon samuti terves koosseisus, ka nende n. n. „töölise esindaja“ ühesarvatud.

36 häälega 22 vastu otsustati sellejärgi siis küsimus võtta käesoleval aastal esimesele ning tulev aastal teisele lugemisele.

Esimese päevakorra punkti kohta võeti vastu konventsioon, mille järgi tulevad sulgeda kõik ärilisel otstarbel asutatud maksulised töövahetalitusasutised kolme aasta jooksul peale konventsiooni ratifitseerimist. Uute sellaste avamine on aga keelatud juba ratifitseerimise momendist peale. Ühtlasi tulevad olemasolevad asutised kuni likvideerimiseni (3 a. pärast) võtta riikliku kontrolli alla, et vältida liig suuri tasusid vahetalituse eest.

Tööandjate ja töölise organisatsioonidega läbirääkides võib lubada erandeid, kui teatud alal on eriline vajadus era-töövahetalitusbüroode järgi. Kuid sellised asutised peavad töötama avaliku kontrolli all ning ei tohi võtta tasu rohkem kui neile lubatud.

Peale konventsiooni võeti vastu veel sama küsimuse kohta rekomendatsioon, mis soovitab valitsustele sisse seada maksuta vahetalitusasutisi ka selliste elukutsete jaoks, milledele vahetalitust korraldada üldtööhõrside kaudu on raske, samuti soovitab rekomendatsioon keelata ära töövahetalituse pidamise isikutele, kes seda teevad oma otsekohese ameti kõrval, nagu joogikohtade või hotellide pidajad, rahavahetajad, palga kindlustusel laenuandjad jne.

Olulisemaks töötulemuseks käesoleval konverentsil tuleb lugeda vanaduse, invaliiduse ja järelejäänute kindlustamise konventsioonide vastuvõtmist. Olgu muuseas märgitud, et vastavas komisjonis töötasid ka eesti esindajad — valitsuse esindaja J. Sonin, tööandjate esindaja K. Mauritz ja töölise esindaja A. Gustavson.

Sellel alal konverentsil võeti vastu 6 konventsiooni. Iga riski (vanadus + invaliidus + järelejäänud) kohta kaks konventsiooni. Üks tööstuse, kaubanduse ja majateenijate ning teine põllutöölise kohta. Läänud aastal küsimust esimesel lugemisel käsitledes kavatseti küll I üldine konventsioon koostada, kuid tööbüroo riikide soovil koostas mitu konventsiooni kava, et hõlbustada ratifitseerimist. Seda seisukohta pooldas ka konverents.

Peatumata, konventsioonide peensustel, milleks puudub ruum, märgime vaid, et nimetatud konventsioonid tunnistavad sundkindlustamist ning haaravad üldiselt kõiki füüsilist ja vaimlist tööd tegijaid, õpilased ühesarvatud, tööstuses ja kaubanduses ning välistöölisi, vabakutselisi ja koduteenijaid. (Vastav erikonventsioon haarab põllutöölisi ning töölisi-teenijaid põllumajanduskäitistes).

Muidugi on lubatud ka erandid, nagu kõrgema palgalised, tööandja perekonna liikmed, lühiaja töölised, pensionärid jne.

Vanaduspensioni õiguse evivad kindlustatud hilisemalt 65 eluaastaga.

Invaliiduse pensioni saamiseks on ettenähtud maksimaalne kvalifikatsiooni periood,

nimelt 60 kontributsiooni kuud, või 250 kontributsiooni nädalat või 1.500 kontributsiooni päeva. Sama kvalifikatsiooni periood on maksev ka järelejäänute kindlustamisel. Kindlustatu surma korral on õigus pensionile lesel ja lastel (vähemalt 14 a. vanuseni).

Kindlustusmaksu peavad maksma nii tööandja kui ka tööline, kusjuures viimase osa ei tohi ületada esimest.

Sama päevakorra punkti kohta võeti vastu veel rekomendatsioon, mis sisaldab üksikasjalisemaid juhtnööre ja soove kindlustamise teostamiseks.

Esimesel lugemisel olnud küsimuste juures ei ole vajadust üksikasjaliselt peatuda, kuna siin koostatakse vaid põhimõttelised momendid, mille alusel tööbüroo koostab küsimused, mis esitatakse valitsustele vastamiseks. Nende vastuste alusel koostab siis tööbüroo konventsiooni kavad ja esitab järgmisele konverentsile kaalumiseks.

Peale mainitud küsimuste arutlemist konverents võttis vastu veel hulka resolutsioone. Neist tähtsam on resolutsioon, millega konverents palub, tööpuuduse ulatust arvestades, kõiki valitsusi loobuda ületundide lubamisest. Samuti väärrib erilist tähelepanu resolutsioon, millega tehakse tööbüroole ülesandeks uurida saksa põgenike töölepaigutamise võimalusi mitmesugustes maades. See resolutsioon otsustati edasi anda ka rahvasteliidule.

Peale mainitute võeti vastu veel järgmised resolutsioonid.

Administratiiv-nõukogu palus võtta ühe lähema konverentsi päevakorda rahvuslike ja rahvusvaheliste avalike tööde organiseerimise ja koordineerimise küsimus tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel.

Tööbüroole tehti ülesandeks uurida õnnestuste vältimise võimalusi ehitustöödel ja see küsimus võtta ühe lähema konverentsi päevakorda.

Tööbürood paluti kokku kutsuda seitsme suurema kivisütt produtseeriva riigi konverentsi, kus oleks esitatud valitsus, tööandjad ja töölised. Konverentsi ülesandeks oleks kokkuleppida tööaja kohta kivisöe kaevandustes maksma pandud konventsiooni ühise ratifitseerimise suhtes.

II.

Olgu tähendatud, et peale päevakorras ettenähtud küsimuste tänavusel töökonverentsil pühendati palju aega majanduslike küsimuste sõelumisele. Seda tehti peaausjalikult läbirääkimistel tööbüroo direktori ettekande puhul, kuid ka kohe konverentsi algul, sest mõni päev hiljem algas Londonis maailma majanduskonverents. Selle konverentsi kokkukutsumist nõudis läinud aastal töökonverents eriresolutsiooniga. Kuna nüüd majanduskonverents kokku tuli, otsustas töökonverents saata sellele konverentsile oma esindajate kaudu märgukirja. See märgukiri oli koostatud ühemeelselt kõikide gruppide poolt. See võeti konverentsil vastu vastuhääletata, ainult mõned üksikud tööandjad jäid erapooletuks.

Märgukirja sissejuhatavas osas rõhutatakse määratud tööpuudust ja viletsust, mille all kannatavad kümned miljonid, ning nõutakse

majanduskonverentsilt järjekindlust ja aktiiv-
sust raskete küsimuste lahendamisel.

Edasi nõutakse järgmiste sammude astu-
mist: „Püsiva rahandusolukorra loomist rah-
vuslikus ja rahvusvahelises ulatuses; kindla
rahvusvahelise koostöö loomist; majandussõja
kõrvaldamist riikide vahel; rahva ostujõu suu-
rendamist ning töölilistele rahuldava elutaseme
loomist; tegevuseta kapitali tööle rakendamist,
eriti arendades suurte avalike tööde poliitikat
tööpuuduse kõrvaldamiseks; rahvusvaheliste
võlgade lahendamist.“

Praegu näeme, et maailma majanduskon-
verents temale pandud lootusi hoopiski ei täit-
nud.

Ka direktori ettekanne oli suures osas pü-
hendatud majanduslikkudele küsimustele. Sel-
lega ei olnud rahul mõned tööandjate esinda-
jad, leides, et rahvusvaheline tööorganisatsioon
on läinud kõrvale oma otsekohestest ülesanne-
test, nimelt, sotsiaalküsimuste arendamisest ja
asunud majandusküsimuste arutlemisele, mis-
sugune teguviis ei ole kooskõlas Versailles'i
rahulepingu põhimõtetega. Just vastupidisel
seisukohal aga olid mitmed valitsuste esinda-
jad ja ka tööbüroo direktor Butler ise, kes
oma lõpusõnaga tähendas, et sotsiaal- ja ma-
jandusprobleemid on üksteisega niivõrd tihedalt
seotud, et neid tihti eraldi käsitada ei ole
võimalik. Ta juhtis veel tähelepanu, et just
tööandjad endistel aastatel on tööbüroolt
nõudnud, et sotsiaalprobleeme ei katsutaks

lahendada silmaspidamata majandusproblee-
me, mis viimastega tihedalt seotud.

III.

Lõpuks peab märkima, et läinud konve-
rentsil ilmnis rohkesti lahkkelisid. Juba konve-
rentsi juhataja valimine sündis üksmeelsu-
setult. Konverentsi juhataja valimine sün-
nib traditsiooniliselt üksmeelselt, kuid läinud kon-
verentsil, kus juhatajaks valiti itaalia valitsuse
esindaja de Michellis, töölisterrühm jäi valimi-
sel erapooletuks.

Enneolematuks skandaaliks arenes aga
saksa n. n. „tööliliste esindaja“ Dr. Ley jõhker
väljaastumine Lõuna-Ameerika riikide ja töö-
listerrühma esindajate vastu.

Nimelt boikoteeris töölisrühm saksa hitler-
lasi, mille puhul Dr. Ley oma kõneluses aja-
kirjanikega nimetas töölisrühma liikmeid
„sunnitöölisteks“ ja L.-Ameerika riike „idioot-
riikideks.“

Arusaadavalt tõsis selle tagajärjel üldine
meelepaha ning Hitleril ei jäänud teist teed,
kui saksa esinduse täieline ärakutsumine kon-
verentsilt. Lahkumist põhjendati küll otsitult
neile tehtava ülekohtuga, kuid need süüdistu-
sed lükkas konverentsi juhatus, eesotsas presi-
dendi de-Michellisega, tagasi.

Olgu märgitud, et konverentsil viibimise
kestvusel hääletas saksa n. n. tööliliste esindaja
alati tööandjatega koos.

Narva Üldise Haigekassa tegevusest.

Narva Üldise Haigekassa volinikkude peakoosolek

oli 8. juulil 1933. a. haigekassas — Narvas,
Malmi tän. nr. 1-a.

Koosoleku avas haigekassa juhatus esi-
mees A. Mägi kell 18.35.

48 olemasolevast haigekassa volinikust on
koosolekule ilmunud ja võtavad koosolekust
osa 36 volinikku.

Häälteenamusega valiti koosoleku juhata-
jaks vlk. H. Lill ja abijuhatajaks vlk. Niko-
laev.

Protokoll kirjutajaks valiti haigekassa aa-
jaajaja E. Keskpaiik, ühel häälle.

Koosoleku häältelegejateks määrati vldk.
A. Eek ja A. Grossman.

Aruanded.

Haigekassa juhatuse tegevuse- ja rahalise
aruandega peakoosolekul esines haigekassa ju-
hatuse esimees A. Mägi, kandes ette, et

1. juulil s. a. haigekassale allus 143 töös-
tuslist ettevõtet 1592 kassa ja 1939 abiõigus-
lise perekonnaliikmega.

Haigekassa teadete kontrollimist on toime-
tatud 6 ettevõttes, kusjures tuli ilmsiks, et 2
ettevõttes oli haigekassas registreerimata 4
töölilist ja haigekassa maksu tasumata jäetud
— Kr. 13.05. Revideeritud 4 ettevõtte haige-
kassasse puutuv arvepidamine leiti näiliselt
korras olevat.

Haigekassa määruste mittetäitmise pärast
on 2 kassaliiget jäetud osalisest haiguseabira-
hast ilma kr. 8.93 suuruses ja 1 kassaliige ter-
vest abirahast ilma kr. 1.64 suuruses. Üks
kassaliige oma nimele võetud arstimistsekke
on edasi annud kasutamiseks eraisikule —
mittekassaliikmete, kes on haigekassa arvel
arstiabi tarvitanud ja kulusid teinud haige-
kassale kr. 19.16 suuruses.

Kassaliige tunnistas end selles süüdi, va-
bandades, et temal teada ei olnud, et arsti-
tsekki võõrale isikule edasiandmine on keela-
tud. Kassaliikme nõusolekul temalt nõutakse
arstimiskulud ja pealepandud trahvi kokku
kr. 25.00 tagasi. Kr. 5.00 on tema haigekassa-
le juba tasunud, kuna kr. 20.00 lubas tasuda
1. augustiks s. a.

Haigekassa juhatuse 11. mai s. a. otsusel
haigekassa volinikkude valimisi 1933/1935. a.
peale toimetati 31. mail s. a. 34 ettevõttes ko-
hapeal valiti 47 volinikku ja ühistel valimistel
— 4 volinikku, kokku 51 haigekassa volinikku.

D. Mihailov'i rätsepatööstuse, Viru Maa-
valitsuse teedeehitustööde, o.-ü. „Arbor“ Ki-
kerpere saeveski, S. Kriegman'i pagaritöös-
tuse, Joala-Soldino Veeühingu peakraavikae-
vamistööde, Narva linna saeveski ja Eesti
Kivi-Öli a.-ü. põlevkivitööstuse kassaliikmed
ei ole korraldanud haigekassa volinikkude va-
limisi, kuna K. Lillepea kudumistööstuse, S.
Rosenberg'i õmblustööstuse, I. Fedorov'i lam-

mutamistööde ja A. Veikšan'i ehitusettevõtte
ei ole haigekassale arasaatnud valimis-
protokolle,

ega ka teatanud, kas volinikkude valimisi toimetati või mitte, mispärast eelpool nimetatud kõigi käitiste kassaliikmed on jäänud ilma esitusega haigekassa volinikkude-kogus.

On teatavaks saanud, et

Eesti Kivi-Öli a.-ü. käitise kassaliikmed
oma valimiste eelkoosolekul on otsustanud
haigekassa volinikke mitte valida,

nähtavasti selle arvamisega, et riigikohus rahuldab nende kaebuse oma erihaigekassa asutamise asjas. Riigikohus on aga nende kaebuse tähelepanemata jätnud, nii et seekordne aktsioon haigekassa vastu ja selle lõhkumine ebaõnnestus ja ei läinud korda.

Teatud ringkond Eesti Kivi-Öli a.-ü. käitise
kassaliikmeid suhtuvad haigekassa korraldus-
tesse eriti vaenuliselt.

Ka on nende voliniku moodunud aastal teatanud haigekassala, et need haigekassa tegevuse eest vastutust enese kanda ei võta ja loobuvad edaspidi haigekassa volinikkude üldkoosolekust osavõtmast. Seega ei ole need juba aastaid haigekassa tegevusse hätahtlikult suhtunud, vaid ainult põhjendamata kaebustega ja ülesastumistega haigekassa korraldiku tegevust takistanud.

Läbirääkimistel Eesti Kivi-Öli a.-ü. kassaliikmed teatasid, et nende arvates haigekassa volinikkude valimisi võiks korraldada ja ainult siis, kui nende volinikkudele antakse haigekassa juhatusse 2 kohta ja revisjonikomisjoni 1 koht, vastasel korral haigekassa volinikke ei valita üldse. Kuna haigekassa juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete valimine on olnud volinikkude peakoosolekust enesest, siis ei saanud haigekassa juhatuse neile soovitatavat arvu kohti juhatusse ja revisjonikomisjoni lubada.

Üldine majandusline surutis annab valusalt
tunda

ka haigekassa tegevuses. Kõikjal tööliste palgade vähendamine ja mitte kõigi nädala päevadega töötamine on vähendanud tunduvalt ka haigekassa sissetulekuid. Sellevastu aga arstiabikorraldamis-kulud on endiseks jäänud või üksikül arstimisaladel koguni tõusnud. Narva arstide tasu tsekiüsteemi juures langes äärmiselt madalale tasemele suure arvu visiitide tõttu, mida ei saanud kuidagi rahuldavaks pidada ja mis igatahes mõjus ka halvavalt arstide töötahtele ja korraldustele.

Narva arstide ühing, samale arvamisele ja arusaamisele jõudes, nõustus kjaasta peale seotud arstimislepingut enne tähtaega tühistama ja lubas palgata ambulatooriumi-arste, alates 1. juunist s. a.

Ambulatooriumi teenistusse on võetud kõigilt erialadelt 10 arsti.

Ambulatooriumi juhatajaks-arstiks

on valitud dr. Kärk.

Aruandja kannab koosolekule ette maksva
arstimislepingu.

Leping sõlmitakse kestvusega 1. juunist 1933. a. kuni 1. jaanuarini 1935. a.

Kolm kuud enne lepingu lõppemist pooled

on kohustatud teatama üksteisele lepingu tühistamisest või edasijätmisest. Kui lepingu ülesütlemist ei olnud, siis käesolev leping kestab automaatselt edasi üks aasta.

Haigekassa volinikkude peakoosoleku otsu-
sed 23. aprillist s. a.

Kinnitusamet on kinnitanud peale otsuste, millega otsustati haigekassa endistelt juhatuse liikmetelt kohtu poolt haigekassa kasuks väljamõistetud summad osaliselt jätta sissenõudmata. Kinnitusamet oma koosolekul 18. mail s. a. leidis, et

Narva Ühishaigekassa volinikkude peakoosolekul 23. aprillil 1933. a. otsustati koosoleku päevakorra punkti — volinikkude peakoosolekule esitatud palvete läbivaatamise ja otsustamise all — haigekassa juhatuse endistelt liikmelt K. Nelus'ilt kohtu korras välja mõistetud 167 kr. 27 s. summast tagasi nõuda ainult 100 krooni, kuna 67 kr. 27 senti jätta sissenõudmata. Otsus on tehtud koosolekul viibinud 15 voliniku 13 hääle pooltoelul.

Samal koosolekul ja sama päevakorra punkti all otsustati Rakvere-Paide Rahukogu poolt haigekassa kasuks sassa endistelt juhatuse liikmetelt A. Krassilnikov'ilt, E. Viikmannilt, L. Ups'ilt, H. Niggol'ilt ja G. Anitskov'ilt solidaarselt väljamõistetud 1019 kr. 54 snt. ühes 6%, arvates 8. juunist 1929. a., jättajätta sissenõudmata, vaid nõuda ainult haigekassa poolt kantud kohtukulud 265 krooni järgmiselt: A. Krassilnikov'ilt 190 kr. 80 senti ja E. Viikmann'ilt 74 kr. 20 snt.

See otsus on tehtud koosolekul viibinud 15 voliniku 7 hääle pooltoelul, kuna teine ettepanek samas asjas on saanud poolt 6 häält, seega oli ühe küsimuse otsustamiseks kaks ettepanekut.

Rakvere-Paide Rahukogu poolt haigekassa
kasuks väljamõistetud summa

on Narva Ühishaigekassa nõude rahuldamiseks, mis esitati haigekassa ajutise valitseja — Rakvere Ühishaigekassa juhatuse voliniku vandeadv. A. Osman'i poolt 3. jsk. tööinspektori ringkonna Kinnitusameti vastava otsuse põhjal, et kostjad olid aja jooksul 26. juunist 1928. a. kuni 31. detsembrini 1928. a., oles Narva Ühishaigekassa juhatuse liikmed ja moodustades selle juhatuse, teinud mitmesuguseid põhjendamata kulusid ja välja maksnud haigekassa rahadest mitmesuguseid summe, mis maksvate seadustega ja sama haigekassa põhikirjaga kooskõlas ei ole. — Kinnitusamet asja harutanud ja seletused kuulunud leiab, et Narva Ühishaigekassa endistelt juhatuse liikmetelt kohtu poolt summade väljamõistmisega on tädetud kinnitusameti otsus 15. detsembrist 1928. a., millega haigekassa juhatusele kohuseks tehti sissenõuda haigekassa kasuks kostjatelt summad, mida viimased olid välja annud põhikirja ja seaduse vastaselt. Et haigekassa volinikkude peakoosolek 23. aprillil 1933. a. on aga otsustanud kostjatelt kohtu otsuse põhjal saadavat summat mitte sisse nõuda, siis on selle volinikkude otsusega tahetud annuleerida kinnitusameti poolt 15. detsembril 1928. a. ülesseatud nõudmist enne, kui kohtu otsus oleks sea-

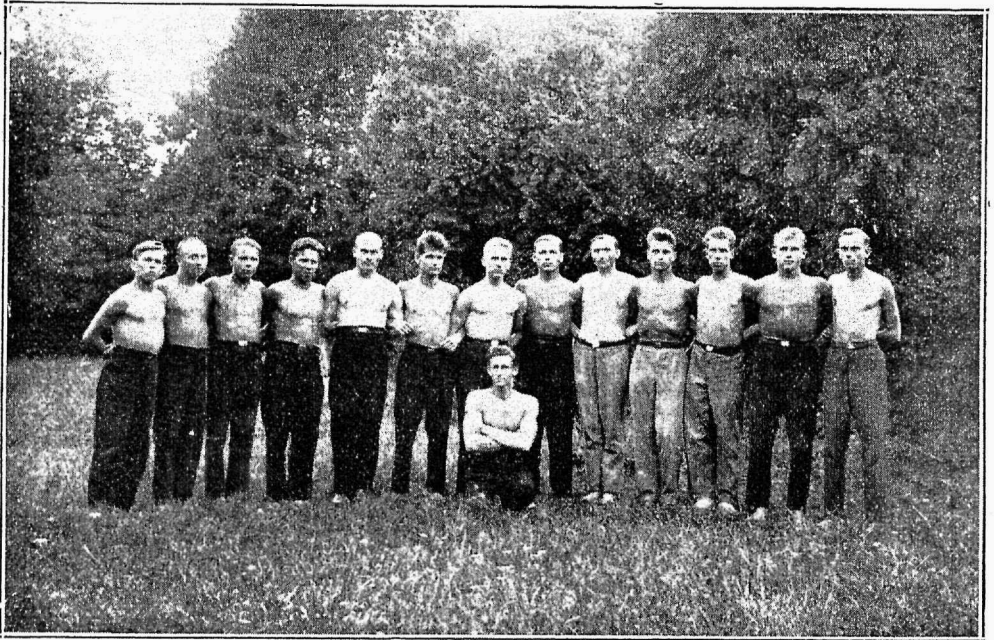
duse jõusse astunud ja kinnitusamet seisukoha võtnud tehtud kohtu otsuse suhtes, mis pärast haigekassa volinikkude peakoosoleku tegevusega kinnitusamet ei saa nõustuda, sest ei ole püstitud seisukohal, mida kinnitusamet selles asjas on määranud.

Küsimused, mis käsitavad põhimõttelisi asju ja eriküsimusi, peavad volinikkude peakoosoleku päevakorda võetama iseseisvate punktidenä, kuid ei saa neid küsimusi, nagu seda on kõnesolev, otsustada peakoosolekul sissetulnud mitmesuguste palvete nimetuse all ilma nende sisu tähendamata. Volinikkude peakoosoleku nimele antud palvekirjade all tuleb mõista ainult neid, mida kassaliikmed juhatause otsuste peale esitavad mitmesuguste abisaamiste asjus.

peakoosolekul 23. aprillil 1933. a. oli Kras-silnikov'i, Viikman'i j. t. asjas kaks ettepanekut. Neist sai üks poolt 6 häält, teine 7 häält, seega kumbki ettepanek vähem kui erapooletuid häáli, mispärast mõlemad ettepanekud ei ole vastu võetud.

Kui jätta kõrvale kõik ettetoodud asjaolud, ei saa ka siis tehtud otsust jõusse jätta, kuna põhjendamata on 1019 kr. 54 snt. kinkimine Krassilnikov'ile ja t., ning 67 kr. 27 s. kinkimine Nelus'ile haigekassa mitterahuldava rahalise seisukorra juures, kus rohkem kui 1½ miljoni senti on arstiabi kapitalist tehtud ülekulutusi, mida kaetud tagavarakapitalist, mille peale on kassaliikmete hulgast kinnitusametile proteste esitatud.

Endise juhatause liikme K. Nelus'i käest

Rühm spordihuvilisi Tartu Üldhaigekassa Uderna suvekolonis.

Peakoosolekul on viibinud 15 volinikku ja seda tuleb võtta koosolejate arvuks, vaatamata sellele, kas kõik kohalolejad volinikud oma voliniku õigust sõnavõtmise ja hääleõiguse alal tarvitavad või mitte.

Haigekassa põhikirja § 66 määrab hääletamise korra peakoosolekul. Selle paragrahvi teine lõige, sõna-sõnalt võetud, sisaldab eneses määruse, et näiteks 50 voliniku koosolekul tehakse kaks ettepanekut. Neist saab esimene poolt ühe hääle, teine kaks poolt, seega võiks ettepaneku, mis sai kaks häält poolt, lugeda vastuvõetuks, — Kuid tegelikult ei ole see mitte nii, vaid selle lõike tõsine mõte seisab selles, et kuna erapooletud hääled loetakse vastuolevaiks, siis ei või neid erapooletuid häáli olla rohkem kui on poolt häáli, seega on kahe ettepaneku juures vastuvõetud ikkagi see ettepanek, kumb neist rohkem poolt sai üle poole koosolejate arvust. Volinikkude

167 kr. 27 s. sissenõudmine kohtu kaudu ei ole kinnitusameti alatud, vaid haigekassa juhatause oma algatus mitte õieti saadud haiguseabiraha pärast. Otsus Nelus'ilt jätta 67 kr. 27 s. sisse nõudmata, on tehtud 13 hääle pooltolekul, teistes osades maksab ka selle otsuse kohta kõik eeltoodud.

Kõige eeltoodud ja kinnitusameti seaduse § 13 I jao p.p. 11 ja 16 põhjal kinnitusamet otsustas Narva Ühishaigekassa volinikkude peakoosolekul 23. aprillil 1933. a. päevakorra p. 4 lit. 2. ja 3. all tehtud otsused tühistada.

Haigekassa voliniku teatel Rahukogu otsuse peale haigekassa nõudeasjas A. Kras-silnikov ja teised on kohtupalatisse apellatsioon korras edasi kaevanud.

Ed. Viikman esitas haigekassa vastu kohtuliku vastunõudmise kr. 245.00 suuruses summas, millise on Narva 1. jaoskonna rahukohtunik rahuldamata jätnud, pannes koh-

tukulud Ed. Viikmann'i peale haigekassa ka-
suks.

Kassaaruanne.

Haigekassasse sissetulnud tulu- ja kulu-
dokumentide järele 5 kuu kohta.

Tulud:

Kinnitusmaksu 4%	18.075.55	
Arstiahimaksu 2%	9.050.67	27.126.22
Hädaabitöölise toetus- raha	1.940.72	
	Kokku	29.066.94

Kulud:

Kassaliikmetele abiraha- sid	5.105.73	
Abiandmine perekonna- liikmeile	3.279.29	
Valitsemine	4.138.33	12.523.35
Kassaliikmete arstimine		14.090.19
Ambulatooriumite kulud		9.475.14
	Kokku	36.088.68

Puudujääk — kr. 7.021.74.

Peakosolek, haigekassa tegevuse ja raha-
list aruannet ärakuulanud, kinnitab juhatuse
tegevuse aruande ja läheb päevakorras edasi.

Haigekassa revisjoni-komisjoni aruande

haigekassa asjaajamise ja arvepidamise revi-
deerimiste üle kandis peakosolekule ette
revisjoni-komisjoni esimees E. Viikmann. Aru-
andest selgus, et revideerimistel haigekassa ja
apteegi asjaajamine ja arvepidamine on kor-
ras ja õige leitud olema. Aruande kohta sõna
ei võetud. Peakosolek võttis revisjonikomis-
joni aruande teatavaks.

Valimised põhikirja järele.

Haigekassa juhatuselikemete ja asemikkude valimine.

Otsustati valida 5-liikmeline juhatus. Juha-
tus ja juhatuselikemete 5 asemikku valitakse
2 (kahe) aasta peale.

Valimised olid kinnised, sedelitega. Vali-
missedeleid võeti volinikkudelt vastu nime-
kirja järele. Ülesseatud juhatuselikemete kan-
didaadid said hääli: R. Eller — 13, A. Mägi —
27, H. Lill — 28, K. Kallas — 32, L. Lasimer —
12, A. Grossmann — 10, A. Lunge — 5,
J. Karrus — 5, A. Pällo — 5, P. Nikolaev —
4, V. Jõgi — 2, J. Janson — 2 ja M. Pastar-
us 2 häält.

Seega häälte enamusega on valitud haige-
kassa juhatusse:

1. Karl Kallas — Nev Consolidated Gold
Fields Ltd käitisest,
2. Hans Lill — Jõhvi piimaühingust,
3. Aleksander Mägi — J. Helder'i malmi-
tehasest,
4. Robert Eller — a.-s. „Vill'a“ vabrikust,
5. Leonard Lasimer — Narva linnavalit-
suse mitmesuguste tööde ettevõttest.

Ära anti 36 valimissedelit.

Ülesseatud juhatuse liikmete asemikkude
kandidaadid said hääli:

A. Grossmann — 26, V. Jõgi — 28, J.
Valdman — 20, K. Griin — 19, J. Janson —
14 ja P. Kirs — 6 häält.

Seega häälteenamusega haigekassa juha-
tuse liikmete asemikkude kandidaatideks on
valitud:

1. Voldemar Jõgi — Rosenberg & Ri-
ves'e jahuveskist.
2. Aleksander Grossmann — A. Grigor-
jev'i pär. trüki- ja köitmistöökajast,
3. Jaan Valdman — Nev Consolidated
Gold Fields Ltd käitisest,
4. Karl Griin — a.-s. „Vill'a“ vabrikust,
5. Johannes Janson — Narva linna tapa-
majast.

Anti ära 36 valimissedelit.

Haigekassa revisjonikomisjoni liikmete ja asemikkude valimine.

Valitakse 3-liikmeline revisjoni-komisjon.
Valimised olid kinnised, sedelitega. Ülessea-
tud revisjonikomisjoni liikmete kandidaadid
said hääli: P. Nikolaev — 18, A. Pällo — 25,
M. Pastarus — 5, J. Peterson — 20, J. Kar-
rus — 15 ja E. Viikman — 9 häält.

Seega häälteenamusega on valitud revisjo-
nikomisjoni:

1. Aleksander Pällo — Narva lihunikude
seltsi soolikapuhastuse tööstusest.
2. Joosep Peterson — Ida-Alutaguse pii-
maühingust,
3. Paul Nikolaev — Narva linnavalitsuse
mitmesuguste tööde ettevõttest.

Valimissedeleid oli äraantud 35.

Revisjonikomisjoni liikme asemikkudeks
valiti:

1. Johannes Karrus — J. Offril'i pagari-
tööstusest,
2. Eduard Viikmann — M. Minis'e trüki-
ja köitmistöökajast,
3. Matvei Pastarus — Nev Consolidated
Gold Fields Ltd käitisest.

Tehtinud küsimused.

Nev Consolidated Gold Fields volinik' leiab,
et haigekassa määruste pkt. 6, osas, mille jä-
rele ambulatoorsed haiged eriarstide juures
tasuvad ise 50% sõidukuludest, puudutab ai-
nult väljaspool Narvat asuvate käitiste kassa-
liikmeid, kuna Narva kassaliikmed rohkem
soodustatud seisukorras asuvad. Määrused
selles osas tuleksid muuta ja sõidukulud ter-
velt haigekassa kanda võtta.

Ettekantu põhjal peakosolek avaldab üks-
meelselt soovi, et haigekassa juhatus ülestõ-
tetud küsimust läbikaaluks ja haigekassa
1934. aasta määrused sooviavaldusele vasta-
valt muudaks.

Teisi küsimusi üles ei tõstetud. Koosoleku
juhataja lõpetas koosoleku kell 21.00.

Fashism naiste õiguste vastu.

Kuulsam Inglise naisõiguslane Sylvia Pankhurst on avaldanud ajalehtedes kirjutise, milles ta näitab, kuidas fašism on naiste õiguste vastu vaenulik.

S. Pankhurst kirjutab muuseas:

Naisliikumine on praegu heitluses halastamatu tagurlusega. Fašism, mis eitab kõike, mille eest naisliikumine on võidelnud, on valutanud Itaalia ja Saksamaa ja püüab nüüd oma tooruse propagandat levitada ka kõigis teistes riikideski.

Maailmasõja lõpul meie hellitasime rõõmsaid lootusi. Inglise naised olid pikaldased, kuid visa võitluse järele saavutanud valimiseõiguse. Peaaegu samal ajal vabanesid Saksa, Austria ja Vene naised. Suurtest rahvastest keeldusid ainult ladina riigid oma naiste valimisõigust andmast. Isegi idamaail saavutasid naised vabaduse, ja meie lootsime, et naiste orjastamisel on lõpp.

Vaimlisel alal asusid naised arendama inimkonna kultuuri, kõrvuti meestega. Igal maal on praegu naiste hulgas silmapaistvaid vaimuimesi, ja mitte üksikuid, vaid terved hulgad. Tänapäeval on mitmed naised kirjanuse, kunsti, teaduse, hariduse jne. aladel tunginud esikohtadele. Poliitikas on nad tegevad paljude maade parlamentides ja isegi valitsustes.

Tänapäev on aga naisliikumise areng saanud ränga hoobi. Itaalias ja Saksamaal, kahes vanas kultuurriigis on maksma pandud diktatuur. Isegi meestel on seal õigused ära võetud, mis siis veel naistest rääkida. Viimased demokraatia jäänused on neis maades halastamatult hävitatud.

Fašism on naiste suhtes püstitanud hüüdnäide: „Pöörake tagasi oma köökidesse!“ Fa-

šism on omale ülesandeks seadnud naistelt ära riisida kõik need soodused, mis nad endile majanduslikel ja vaimlisel alal olid kätte võidelnud.

Itaalias ei luba fašistlik erakond, milline seal ainuüksi tohib tegutseda, oma naisosakonnadel milgil moel poliitikast osa võtta. Oma seesmisel elus on need osakonnad seatud meestele alluvaks. Itaalia algkoolides püüab fašistlik riik praegu nii õpperaamatute kui ka näidetega tõendada, et naised on kutsutud etendama kõrvalist ja vähem tähtsat osa. Fašistid, kes naised poliitilisest elust täitsa minema on kihutanud, ei kohku samal ajal tarvitamast kõige halastamatuid surveabinõusid vastasrindlaste naiste vastu, ja seda isegi siis, kui neil pole muud süüd, kui see, et nad on fašismi vastaste emad või tütreid.

Väljaspool kõiki erakondi ja väljaspool kõiki valitsusi pööran mina kõigi naiste poole üleskutsuga ühinema fašismi vastu, mis ähvardab meilt võtta kõik selle, mis meie oleme kätte võidelnud, ja mis ähvardab suruda meid, naisi, sotsiaalselt madalamale, kui meie kunagi oleme olnud.

Mina pööran kõigi naiste poole üleskutsuga ühinema sõjavastaseks liikumiseks, et meie lapsi tulevikus jälle ei viidaks tapalavale. Meie naised ei taha olla „puhkekohaks väsinud sõduritele“, nii kui seda hitlerlased soovivad. Meie ei taha olla ei mängukanniks ega ajaviitevahendiks. Meie oleme esijoones emad, ja sellepärast on meie kohus päästa inimsugu hävinemisest ja neist viletsustest, mida tooks uued sõjad. Meie peame võitlema selle eest, et armastus ja mõistus ometi viimaks hakkaks juhtima inimesi kõigis maailma riikides.

Maatöörahma nõudmisi.

Maatöölised tulevad kindlustada.

Suurel maatöörahma koosolekul Karksis võeti vastu järgmised resolutsioonid:

„Karksi maatöölise ja töötalupoegade koosolek, peetud puhkepäeval, 16. juulil 1933. a. Karksi-Nuia Vabatahtliku Tuletõrje seltsi saalis, ära kuulates kõnesid praegusest majanduspoliitilisest ja põllumajanduslikust olukorrast ja arvesse võttes koosolekul läbirääkimistel avaldatud mõtteid, otsustas Üleriikliku Maatöörahma ühisuse juhatusse kaudu esitada vabariigi valitsusele alljärgnevad nõudmised maatöölise ja töötalupoegade olukorra parandamiseks:

1. Koosolek nõuab maatöörahma majandusliku ja õigusliku olukorra parandamist, kusjuures tuleb viia läbi põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse täitmise ning parandamine, nii et teostataks põllutöölise väikemaapidajate ja kalurite tööõnnetuste vastu kindlustamine riigi kulul.

2. Põllumajanduspoliitika alal tuleb võtta revideerimisele põllumajanduse kaitsepolii-

tika senisel kujul, kusjuures tuleb kaitset anda eeskätt põllumajanduse kriisi all kõige enam kannatajatele — põllutöölisele ja väikemaapidajatele. Tuleb kaotada rukkimonopol praegusel kujul ja viia läbi söödismaade maksutamine või nende väljaandmine töötavale rahvale; popsiseaduse, maakorralduse ja asundamise teostamisega tuleb kiirustada ja varustada eeskätt maa kehvemaid kihte, töösukulik ja agronoomiline nõuanne väikemaapidajatele ja põllutöölisele korraldatagu Üleriikliku Maatöörahma ühisuse kaudu, seni, kui panakse maksma töölikonna ja väikemaapidajate avalikõiguslik kutseasutis.

3. Tähtsamate esmajärgu kaupade ning tarbe- ja toiduainete hindu tuleb alandada ja viimastelt tolle kaotada või tunduvalt alandada, eriti kiires korras suhkru ja soola tolle.

4. Praegune maksupoliitika tuleb korraldada ümber ja kaotada eeskätt isikumaks.

Edasi nõuti Abja—Valga raudtee ehitamise kiirustamist ja protesteeriti krooni vähenda-

Kokkuvõtted haigekassade kuuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimaseil päeval oli		Tulud				T O E T U S E D				Kassaliikm. ravikop. arvel		Kokku		Üldse	Haigekassa liikme- maksu prots. klassa- osalise teenistuses	Missuguse kuu kohta andmed käivad												
	Kassa- liikmeid		Kokku		Tegvus- kapitali arvel		Kassaliik- lali arvel		Kokku		Kokku		Kokku																
	Perekonna- liikmeid		Kokku		Kassaliik- kapitali arvel		Kokku		Kokku		Kokku		Kokku																
	Kassa- liikmeid		Kokku		Tegvus- kapitali arvel		Kassaliik- lali arvel		Kokku		Kokku		Kokku																
Tallinna Ühishaigekassa	14425	10349	24774	31467	94	15733	97	47201	91	12211	06	4282	41	11111	75	5394	16	17605	22	13008	68	4179	03	17187	71	34792	93	2	Aprill 1933
Tallinna Omaval. Ettevõt. Haigekassa	2887	3532	6389	5564	82	2782	41	8947	23	4620	20	1256	59	776	75	2033	34	6633	54	5920	78	1114	90	7044	88	13698	22	?	"
Tartu Üldhaigekassa	3794	2974	6768	5889	66	2943	52	8833	18	3234	95	1828	51	364	35	2192	86	5427	81	4168	94	623	40	4817	34	10245	15	2	"
Pärnu Ühishaigekassa	4077	3912	7980	3709	38	1854	76	5564	14	855	92	1234	80	335	60	1570	40	2426	32	3283	60	849	85	4143	45	6569	77	2	"
Narva Üldhaigekassa	2059	2507	4566	2021	46	1010	17	3031	63	1011	71	491	98	184	50	676	48	1688	19	1428	69	1501	83	2030	52	4618	71	2	"
Rakvere Ühishaigekassa	1628	1467	3095	2924	37	1047	83	3872	20	858	02	793	99	262	85	1056	84	1914	86	1288	02	348	85	1636	87	3551	73	2	"
Viljandi Ühishaigekassa	1166	956	2122	1463	22	981	37	2444	59	331	45	276	72	142	50	419	22	750	67	781	80	410	25	1192	14	1942	81	1 1/2	"
Haapsalu Ühishaigekassa	918	649	1567	1169	98	—	—	1169	98	1066	91	336	40	138	72	475	12	1542	03	—	—	—	—	—	—	1542	08	2	"
Võru-Petseri Üldhaigekassa	808	773	1581	918	08	433	28	1401	36	106	07	113	38	7	50	120	88	226	95	777	92	315	—	1092	92	1319	87	2	"
Kuressaare Ühishaigekassa	577	595	1172	279	12	186	15	465	27	163	15	12	94	—	—	12	94	176	06	64	53	19	50	84	03	290	12	1 1/2	"
Paide Ühishaigekassa	481	415	896	831	22	417	11	1251	33	250	68	128	30	64	30	192	60	443	23	306	01	26	60	332	61	775	84	2	"
Vaiga Üldhaigekassa	592	476	1068	685	90	343	05	1028	95	139	46	129	66	11	—	140	66	280	12	297	94	3	—	300	94	581	06	?	"
Türi Ühishaigekassa	559	428	987	644	31	322	16	966	47	806	37	312	91	104	—	416	91	723	28	486	62	347	55	784	17	1507	45	?	"
Põltsamaa Ühishaigekassa	190	182	372	107	23	107	28	214	56	59	88	—	—	—	—	11	—	70	88	52	85	5	—	57	85	128	23	?	"
Tallinna Juuksetöliste Haigekassa	217	47	264	256	18	128	09	384	27	104	22	—	—	—	—	—	—	104	22	488	01	115	—	603	01	707	23	2	"
Tallinna Sadamatöliste Haigekassa	55	52	107	201	42	—	—	201	42	104	50	—	—	—	—	—	—	104	50	38	53	2	—	40	33	145	03	4	"
Kreenholmi puuvillavab. Haigekassa	1898	1896	1898	1462	88	—	—	1462	88	1586	60	—	—	—	—	—	—	1571	60	—	—	—	—	—	—	1571	60	1	"
Narva Linaketramise Mannul. Haigek.	1396	833	2229	1979	05	—	—	1979	08	1498	05	627	67	602	83	1230	50	2728	55	—	—	—	—	—	—	2728	55	2	"
Narva Kalevibratriku Haigekassa	610	437	1047	1919	64	—	—	1919	64	523	78	62	60	32	25	94	85	618	63	—	—	—	—	—	—	618	63	2	"
Narva Kalevibratriku Haigekassa	1112	560	1672	1998	44	—	—	1998	44	589	14	695	27	270	35	985	62	1554	76	—	—	—	—	—	—	1554	76	2	"
Balti puuvillavabriku Haigekassa	965	443	1408	1390	—	—	—	1390	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1009	57	—	—	—	—	—	—	1009	57	1 1/2	"
Sindi vabriku Haigekassa	295	240	535	615	14	—	—	615	14	61	20	164	73	—	—	—	—	164	73	225	93	—	—	—	—	225	93	2	"
Hiiu-Kärdla Kalevibr. Haigekassa	278	—	278	286	38	—	—	286	38	291	46	—	—	—	—	—	—	76	75	368	21	—	—	—	—	368	21	1	"
Kohila Paberivabriku Haigekassa	935	1080	2015	1556	64	—	—	1556	64	756	78	595	39	40	55	635	94	1362	72	—	—	—	—	—	—	1362	72	2	"
Kohlar-Järve põlevikivikaev. Haigek.	252	378	630	304	16	—	—	304	16	191	18	262	87	43	—	305	87	497	05	—	—	—	—	—	—	497	05	2	"
A./S. „Rütte-Joud“ Haigekassa	485	770	1255	944	84	—	—	944	84	842	54	369	45	321	72	691	17	1533	70	—	—	—	—	—	—	1533	71	2	"
Port-Kunda Tsemendivabriku Haigek.	32	41	73	164	84	—	—	164	84	—	—	—	—	—	—	—	—	24	70	—	—	—	—	—	—	24	70	2	"
„Rosen & Ko.“ Haigekassa	32	44	76	54	74	27	23	81	97	4	44	—	—	—	—	—	—	28	71	—	—	—	—	—	—	28	71	2	"
„A/S Loksa-Tehased“ Haigekassa	42673	34160	76333	66613	12	23963	83	97931	50	32699	24	14029	98	4967	27	18997	25	51696	49	32423	04	9361	76	42284	80	93931	29	2	"

mise vastu, mille tõttu halvenenud maarahva olukord.

Põhiseadust ei tule muuta.

Koosolek leiab, et 14., 15. ja 16. okt. s. a. rahvahääletamisele tulevale rahvaenulikkude olluste poolt esitatud põhiseaduse muutmise kavale tuleb hääletada vastu, kuna selle kavaga tahetakse lammutada rahvalitsuslikku

korda ja piirata töötava rahva poliitilisi õigusi, milliste eest on võideldud kümneid aastaid tsaari ja parunite vastu. Samuti nõuab koosolek vabariigi valitsuselt meie põhiseadusliku demokraatliku riigikorra kindlustamist ja eriti mõjuvate vahendite tarvitusele võttu tekkiva fašistliku liikumise vastu.

Lõpuks nõuti, et viibimata lõpetataks mõisnikkudele maa eest tasu maksmine.

Sotsiaalkindlustus.

Läti.

Statistika pidamine ja intelligenttööjõule töö muretsemine. Intelligenttööjõule töö muretsemine ja nende kohta statistika pidamine on korraldatud 22. 8. 1932. a. korraldusega ja puudutab isikuid 18 kuni 55 aastani, kes on omandanud kõrgema kooli- ehk akadeemilist haridust või muud eelharidust vaimlise elukutse väljaarendamiseks, samuti ka endiseid riigi- või omavalitsuseteenijaid, kes selles teenistuses on olnud vähemalt kaks aastat.

Riias ja maakonnas toimub nende töötute registreerimine hoolekandeministeeriumi kaudu. Teistes kohtades sünnib nende registreerimine tööbörside kaudu. Töötud on jaotatud kolme gruppi: esimesse gruppi kuuluvad vabadesõjast osavõtnud ja isikud, kellel toita peale enese vähemalt üks isik; teisse gruppi kuuluvad intelligenttöölised ilma sissetulekuta ja kolmandasse kõik muud intelligent-töötatööliselised.

Registreerida võib ainult neid töötuid, kelle sissetulek on alla 30 lati kuus. Need isikud ei tohi mujalt toetust saada ega sugulasi omama, kellest vähemalt ühel on sissetulekuid üle 200 lati kuus. Ka isikud, kes langevad sotsiaalkindlustusele koormatuseks, ei registreerita. Töötuid tuleb paigutada võimalust mööda riigi- ja omavalitsusteestustesse ja avalikkudele töödele.

N.-Vene.

Inseneride kongress. Viimasest Moskvast peetud inseneride kongressist võtsid osa 596 hääleõiguslist ja 168 hääleõiguseta saadikut. Neist osavõtjatest oli 51% tööstusettevõtetest, 15% valitsusest ja 34% vabrikutest. 50% saadikutest kuulus kommunistlikku parteisse.

Tööstuste inseneride ja tehnikute ühingu keskliidu ettekandend tõendati, et N.-Vene on ainus riik maailmas, kus praegusel silmapilgul puudust tuntakse inseneridest ja tehnikutest. Inseneride ja tehnikute arv N.-Venes on 700.000; sellest arvust kuuluvad 38% kommunistlikku parteisse. Nende inseneride ja tehnikute elukutseline tasapind on keskmiselt mitterahuldav. Suur ülesanne on uute väljaõpetamine ja praeguolevate inseneride ja tehnikute teadmiste täiendamine.

Järgmine päevakorra-punkt oli inseneride ja tehnikute teadusliku ühingu ettekanne, mis puudutas peamiselt teaduslikke töö küsimusi. Pikemate vaielduste järele selle küsimuse üle võeti vastu otsus, milles öeldakse, et

teaduslikkude ühingu osavõtt N.-Vene tehnilistest küsimustest jätab esialgu soovida. Nende tegevust pidurdatakse kõrgemate tööstusorganite bürokraatliku ülespidamise läbi. Majanduslikke ja tööstuslikke organisatsioone kutsutakse üles samme astuma teadlaste töökoorma vähendamiseks.

Saksamaa.

Lühiajatöö. Suvel 1931. a. moodustati tööametite juures komisjone tööajalühendamise tagajärgede uurimiseks ja tööajalühendamisega ühenduses olevate küsimuste lahendamiseks, et vältida tööliste töölt vabastamist. Komisjonide väljaandel ilmunud aruannetest nähtub, et tööstuste poolt on niipalju kui võimalik katseid tehtud lühiajatöö sisseseadmiseks. Sileesias, näiteks, kus lühiajatöö tulemusi on uuritud 1500 tööstuses 260.000 töölisega, töötasid 7,4% töölistest enam kui 48 t. nädalas, enam kui $\frac{1}{4}$ 41 ja 48 tunni vahel ja natuke vähem kui $\frac{1}{4}$ alla 41 tunni nädalas. Ruhrimaal oli teatavatel tööaladel augustis 1932. a. 20% rohkem töölist tööl, kui samal kuul 1929. a., millest nähtub, millises ulatuses on töölt vallandamisi ette võetud. Tööstusraionis Nordmark on ära hoitud 15.260 töölt vallandamist ja 959 uut töolist tööle võetud. Tööaega lühendati 48 või 40 tunnist 33,30 või isegi 24 tunni peale nädalas. Tööstusraionis Niedersachen oli võimalik 810 töölt vallandamist ära hoida ja 1.956 uusi töölisi tööle palgata. Nende hulka kuulub 1000 töolist, keda tööle võeti tööajalühendamise tõttu 41 t. peale Continentali vabrikutes Hannoveris ja enam kui 700 töolist 6-tunnilise tööpäeva sisseseadmise tõttu 17 suhkruvabrikutes. Westfalis paigutati tööle tööajalühendamise tagajärjel 1100 töolist 22 mitmesugustesse tööharudesse. Rheinimaal on tööle võetud septembris ja oktoobris 4.700 töolist tööajalühendamise tõttu. Enamasti juhtudel palku ei kärbitud. Töömehi vahetalitusel seati ühes tööstusettevõttes sisse lühiajatöö, mille tõttu tuli juure võtta 104 uut töolist, kuna vallandada oleks tulnud 153 töolist. Teises tööstuses jälle seati sisse nelja vahetusega 6-tunniline tööpäev kolme vahetusega 8-tunnilise tööpäeva asemel, mille tõttu mitusada töolist tuli tööle palgata.

Tööajalühendamise Zeisi vabrikutes. Zeisi vabrikud Jenas lühendasid tööaega 48 t. pealt 40 t. peale nädalas. Töötaasu kõrgendati 8—12%.

Bulgaaria.

8-tunnilise tööpäeva maksmapanek. Bulgaaria tööstus-, kaubandus- ja tööministri sellegohane korraldus 25. I. 1933. a. kohustab kõiki tööinspektoreid valvama 8-tunnilise tööpäeva korralduste korralliku läbiviimise eest. Tööinspektore, kes oma ülesandeid ei täida, karistatakse.

Tööaeg kaubanduse alal töötavatele. 1. 3. 1933. a. korraldus korraldab kaubandus- ja bürooteenijate tööaega. Tööaeg kestab 8 tundi päevas ehk 48 tundi nädalas. See korraldus on maksev kõigile müügikohtadele ja büroodele. Pikem tööaeg on võimaldatud tubakamüügi kohtadele, suur- ja väikekaubandusele, bensiinimüügi kohtadele ja söögiainetekauplustele. Korralduse alla ei kuulu kohvikud, restoranid, võorastemajad, haigemajad, teatrid j. m. Erandeid ei ole lubatud kauplustele, mis asuvad küldes ja müügikohtadele raudteejaamades, mis enam kui 1 km. on linnast eemal.

9 tundi võib töötada suur- ja väikekaubandus ja 10 tundi tapamajad ja söögiainete müügikohad. Lõunane vaheaeg peab olema vähemalt 2 tundi. Isikutel, kes väljaspool normaalset tööaega on tegevuses ettevalmistavatel ja täiendavatel töodel, kestab tööaeg 9 tundi.

Teatavatel eeldustel, nagu töörohkus, õnnestuste ärakoidmine, kaupade rikkimine, inventuur, on samuti erandid lubatud, kusjuures tööandjad on kohustatud maksma 1½-kordse tööpalka. Üksikasjaliselt on müügikohtade lahtioleku aeg üksikudel aastaaegadel eriliselt kindlaks määratud.

Tööandjad on kohustatud tööaja jaotused nähtavatele kohtadele üles panema ja pidama aruandeid ületunnitöö kohta. Korraldusest kõrvalekaldumine on karistatav.

Jaapan.

Katsed tööaja lühendamiseks. Jaapani sotsiaalministeeriumi algatusel kutsuti hiljuti kokku tööandjate ja töövõtjate esindajate nõupidamine, et kaaluda tööajalühendamise võimalusi. Rasketööstuse tööandjad seletasid, et uusi töölisi ei ole võimalik juure võtta, kuna puudust tuntakse eeskätt õppinud töölistest, kelle hulgas praktilist tööpuudust ei ole. Peale selle olid tööandjad arvamisel, et praegune majanduse ülesehitamine ei püsiks kaua ja lubasid niipalju kui neil võimalik on, uusi töölisi tööle mitte võtta, kuna hiljem oleks raskem neid jälle töölt vallandada.

Töövõtjad asusid seisukohal, et tööaja lühendamise küsimuste lahendamisel tuleks kinni pidada Washingtoni kokkuleppest, milline näeb ette Jaapanile 9½-tunnilist tööpäeva ja 57 t. tööädala. Enamus töövõtjate esindajatest seletasid, et töölised püüdsid praegust olukorda ära kasutada ja tegid heameelega ületunnitööd. Suurem osa tähtsamates tööstustes töötavatest töölistes töötavad 9 kuni 10 t. päevas ühetunnilise lõunavaheajaga, mille juure kuulub veel keskmiselt 4 ületundi. Kuna nende seisukohalt see ületunnitöö on tervisele kahjulik, siis tuleks ületunnitööd lühendada 2 t. võrra. Sellest nõupidamisest nähtub, et kum-

bagil poolel ei ole kindlat tahet tööpäeva lühendada ja töövõimalusi suurendada.

8-t. tööpäev. Jaapani tubakamonopol on oma vabrikutes tööaega lühendanud 10 tunni pealt 8½ tunni peale 1. 12. 1932 kuni 31. 3. 1933. a. 1. 4. 1933 kuni 30. 2. 1933 töötatakse 8 t. päevas. Töötasu ei vähendatud. Tegelik tööaeg riigiettevõtetes kestab 9 t. päevas. Riigi terase- ja rauavalamisestõustus Yavatas on sisse seadnud töö kolme vahetusega à 8 t., riigi trükikoda 8-tunnilise tööpäeva. Palku on kärbitud.

Jugoslaavia.

Ötöökeeld pagaritele. Ötöökeeld pagari-tööstustes Donau piirkonnas pandi maksma 26. 12. 1932. a. korraldusega. Selle korralduse põhjal ei tohi öösel töötada, välja arvatud ahjudes kütmine ja taigna ettevalmistamine, kella 22 ja 4 vahel ja kella 23 kuni 4 vahel suvel. Korralduse alla kuuluvad nii tööandjad kui ka töövõtjad. Teistes piirkondades on öötöö pagariaridele hoopis keelatud.

Kanada.

6-tunniline tööpäev paberi- ja tselluloositööstuses. Kanada paberi- ja tselluloositööstuses on ettepanekuid tehtud tööajalühendamise kohta. On ette toodud, et viimase 25 a. kestel ei ole põhjanevaid muudatusi tööaja suhtes tehtud, paljudes tööstustes on sisse seadud kolme vahetusega töö, ja mõnes töötatakse aga veel kahe vahetusega. Järgmine ettevõtetav samm peaks olema 6-tunnilise tööpäeva sisse-seadmine 4 vahetusega, nagu see juba mõnes paberivabrikus on läbi viidud.

Kuuba.

8-tunniline tööpäev. 12. 2. 1932. a. on Kuuba rahvasaadikute kogu vastu võtnud seaduse 8-t. tööpäeva maksmapaneku kohta kaubandusettevõtetes.

Kõik kaubandusettevõtted, mis asuvad suuremates linnades elamise raioonides, võivad avatud olla ainult 8 t., kella 8—12 ja 14—18. Apteegid, rohucauplused, juukselõikamiseärid, restoranid, võorastemajad, kohvikud, avalikud, avalikud lõbustuskohad, tubakamüügi kohad ja väikemüügi toiduainetekauplused ei kuulu käesoleva seaduse alla. Võorastemajades, restoranides, avalikkudes toimetustes jne. töötava personali kohta on maksev 8-tunniline tööpäev.

Edaspidi on kaubandusettevõtete juhatajad kohustatud sõlmima oma alluvatega kirjalikke kokkuleppeid, kus peab olema ära tähendatud tööaeg, palk ja maksupäevad.

Nikaragua.

8-t. tööpäev. Nikaragua rahvasaadikute kogule esitati seaduseelnõu 8-tunnilise tööpäeva maksmapanekuks kõikide päeva-, nädala- ja kuuväisi palkasaajate isikute kohta. Kiire iseloomuga tööl on ette nähtud erandeid. Ületundide eest maksetakse tööpäevadel hariliku töötasu suuruses ja öötöö eest (kella 18—6-ni) ehk pühadel kahekordne tööpalk. Ettevõtted, kus töö toimub vahetpidamata (elektrijaamad, raudteed, võorastemajad, restoranid), võivad töötada vahetustega.

SADAMA- JA E HITUSTÖÖLISTE PENSIONE ÕNNETUSTE KORDADEL KÄRBITAKSE.

Valitsus esitas riigikogule tööstusliku töö seaduse muutmise ja täiendamise seaduse eel- nõu. Muudatus käsitleb õnnetusjuhtumite vastu kindlustamist. Sadama- ja ehitustöölise- le pensionimaksmise korral õnnetusjuhtumi puhul võeti seni aluseks päevapalk, mis kor- rutati 297-ga. Tegelikult sadama- ja ehitus- töölised saavad suuremat palka, kuid töö neil ei kesta aasta läbi.

Seaduse muudatuse maksimahakamisel keskmine teenistussumma, mille järgi õnnetuse pensioni maksetakse, määrab kinnitusamet. Seega ei saa siis sadama- ja ehitustöölised enam pensioni palga järgi, vaid vähem. See kärpimine sünnib kinnitusühisuse huvides ning on sisult õigustamata, ülekohtune ja põh- jendamata.

KES HOOLITSEB MAHAJÄETUD LAPSE EEST?

Haridus-sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekande-valitsus jättis rahuldamata Tal- linna linnavalitsuse palve mahajäetud lapse Eleonora Abergi riigi hooldamisele võtmise asjus. Ministeerium seletas, et mahajäetud laste eest saab hoolitsemata hakata riik alles siis, kui kutsutakse ellu vastavad asutused. Riigikohtu administratiiv-osakonna seletuse järgi on selliste laste eest kohustatud seni hoolitsemata omavalitsused, kellele selleks on oma- valitsustele määratud riigi eelarve järgi vas- tav toetus.

Haigekassade tegevusest.

TALLINNA ÜHISHAIGEKASSA UUS JUHATUS KINNITATI.

Esmaspäeval, 17. juulil oli II jaoskonna kinnitusametis arutusel Tallinna Ühishaige- kassa volinikkude aastapeakoosoleku vastu esi- tatud protest. Protestis ei olnud näidatud ühtegi konkreetset juhtumit, millest kinnitus- amet oleks võinud järeldada seaduse või põhi- kirja rikkumist peakoosoleku poolt. Seda ei selgunud ka kinnitusametis asja arutamisel, mispärast jäeti protest tähelepanemata ja kin- nitati peakoosoleku otsused 6 häällega 4 vastu- seisemisel.

Kuna peakoosoleku päevast on mööda juba üle 2 nädala, ja koosoleku otsuste kinnitamist oli ka ette arvata, siis oli sama päeva õhtuks kokku kutsutud endine ja uus juhatus ühiseks koosolekuks, kus uus juhatus võttis ametlikult vastu asjaajamise. Uue juhatuse esimeheks valiti Herman Isküll, abideks Jaan Karask ja Oskar Ruus.

Arstidega läbirääkimiseks ning kohtuasjade ajamiseks juhatuse nimel anti üldvolitus H. Isküll'ile. Endises juhatuses oli üldvolinikuks H. Mühlhausen, kes uue juhatuse koosseisu ei kuulu.

Edasi valiti veel raviasutuste kuraatorid ning rida komisjone. Uue juhatuse esimene töökoosolek peeti 18. juulil.

INVALIDID NÕUAVAD ENDISEID PENSIONE.

Vigastatud Sõjameeste Ühingu hoolekande- komisjoni liikmed käisid riigivanema jutul, paludes, et invaliidide pensionide kärpimised muudetaks ja invaliididele maksetaks pensioni endiste normide järele. Ühtlasi tuletasid in- valiidide esindajad meele, et vabadussõja in- valiididele tuleb anda eesõigustusi teenistuskoh- tade saamisel riigi- ja omavalitsuste asutus- tes. Edasi antagu invaliididele soodutusi raudtee sõiduhinna alandamisega ja laste koo- liraha maksimise ühisel alusel vabadusristi vendadega. Ka maailmsõja invaliidide seisus- korda tuleb parandada, tistes nende pensionid võrdsele astmele vabadussõja invaliididega.

VANADEKODU ENDISESSE TÖÖLISMAJJA.

Linnavalitsus palus hoolekandeosakonda koos ehitusosakonnaga ja linnaarstiga kõige lähemal ajal selgitada, kas ning mil määral Vaksali puisteel nr. 8 asuv linnamaja (endine töölistemaja) oleks kõlbulik kasutamiseks linna haigete vanadekodu sisseseadmiseks.

Linna hoolekandeosakond, silmas pidades suurt voodislamajate haigete arvu linna vana- dekodudes, palus määrata ülalnimetatud maja linna haigete hoolealuste vanadekoduks. Selle kodu asutamisega võiks likvideerida Juhken- tali vanadekodu.

Tööõigus.

POOLA.

Palgavõitlus mäetööstuses. Poola söekae- vanduste piirkonnas Dombrovis, Ülemsileesias ja Krakovis puhkes 3. ja 4. märtsil 1933. a. protestiks kavatsatud palgavähendamise vastu kahepäevane streik. Streik möödus päris rahu- likult. Dombrovis olevates 22 kaevanduses seisis töö täielikult, 18 kaevanduses ja 4 kae- vanduses osaliselt. Ülemsileesias oli tööseisak 43 kaevanduses ja ainult ühes töötati edasi 600 töölisega. Krakovi kaevandustes oli üldine tööseisak. Streik puudutas 90.000 mäetöölise, kuna hädavajalikud tööd lahendati 2.000 töö- lisega.

Vahekohtu otsuse põhjal jäeti senised pal- gad alles kuni 31. juulini 1933.

PRANTSUSMAA.

Tunnistused töölt lahkumise korral.

Prantsuse parlamendile on esitatud tööko- misjoni poolt heakskiidetud seaduseelnõu töö- tunnistuste väljaandmise kohta.

Tööstusliku töö seaduse põhjal on tööandja kohtustatud igale töölisle töölepingu lõpeta- misel andma vastava tunnistuse, kus peab ära näidatud olema tööle astumise ja töölt lahku- mise kuupäevad ning tehtud töö paljus. Tun- nistuse väljaandmata jätmise korral kannab vastutust tööandja.

Töötü, kes tahab toetust saada, peab tõendamata, et tema on töölt vabastatud majanduslikkudel põhjustel. Kui aga tööandja on tunnistusele märkinata jätnud, et vallandamine järgnes majanduslikkude raskuste tõttu, võib tööline sel puhul jääda toetuseta.

Riigikohtu seletuse järgi ei vastuta tööandja selle eest, kui ta töölt vallandatud töölinest tunnistusele märkimata on jätnud töölt vabastamise põhjusi.

Et seda ära hoida, on töökomisjon ettepaneku teinud muuta seaduse redaktsiooni järgmiselt:

Tööline, keda töölt vabastatakse, võib töölepingu aja lõppemisel nõuda tööandjalt sellekohase tunnistuse, kus ära märgitud oleks tööle asumise ja töölt lahkumise kuupäevad ja tööviis.

Kui töölt vabastamine ehk töö seismajätmine on tingitud olnud majanduslikkudest põhjustest, peab tunnistusel need põhjused ära märgitama.

Töökaitse.

DANTSIG.

40-tunniline töönädal.

17. I. 1933. a. on Dantsigi vabalinnas senat välja andnud uue korralduse oma endise 40-tunnilise töönädala kohta käiva korralduse 2. 12. 1932. a. muutmiseks.

Endine korraldus lubab tööandjatele töötada kuni 40 t. nädalas. Nüüd on ette nähtud, et tööandjad võivad tööaega lühendada ainult kokkuleppel töölikonnaga. Kui mõlemad pooled ei jõua ses asjus kokkuleppele, võib vahekohtunikku kohale paluda, kes siis tööaega lühendaks vastavalt olukorrale. Noormaalse töönädala pikkus peaks olema 40 t., kuid vahekohtunikul jääb õigus siingi tööaega tööandjate ja töövõtjate nõudmisel lühendada. Tööandjad, kes 40-tunnilise töönädala sisseseadmise tagajärjel enda tööstuses on kannud lisakulusid tööturu vähendamise otstarbeks, võib vabastada palga kõrgendamise eest. Need töölised, kellel on tööajalühendamise tõttu kärbitud tööpalku, on õigustatud saama palgakõrgendust. Töölepinguid, mis ei näe ette erilisi tingimusi lühiajajate puhul, võib tühistada kuuajalise etteütle misega.

Ületunnitöö tegemiseks on tööinspektori luba tingimata vajalik. Töötundide eest, mis üle 48 t. nädalas, peab maksma 1½ kordse tööpalka, kui töölepingus ei ole selleks eritingimusi ette nähtud.

Tööaeg.

16. 3. 1933. a. võeti Poola parlamendis tööaja korraldamises kaubanduses ja tööstuses järgmised otsused vastu:

Tööaega määratakse kindlaks 8 t. peale päevas ehk 48 t. nädalas.

Kaotatud tööaja kasutamine. Tööstuslikud kaitised, mis lühendatud tööaja tõttu töötavad teatud päevadel nädalas, võivad kaotsiläänud tööaega kolme järgneva nädala jooksul tagant järele ära kasutada ja nii, et 24 t. sees ei kehtaks tööaeg üle 9 t. ja mitte üle 192 t. 4 nädala kestel.

Käitistes, kus töö on sõltuv ilmastikust,

võib teatud ajavahemikul töötada ka pikemat aega, et võimalik oleks kaotatud tööaega tagant järele kasutada ära, kusjuures tööaeg ei tohi ületada teatud nädala arvu juures 48 t. nädalas ja 10 t. päevas.

Tasu ületundide eest. Ületundide eest tuleb maksta lisatasu 25% normaalpalgast. Ületundide eest, mis üle kahe ja õõ ning puhapäevatöö eest, maksetakse 1½ kordne tööpalk.

Erandid. Hoolekandeministril jääb õigus määrusi, mille põhjal igal töölinest kuuetunnilise töö järele on kasutada vähemalt tunniajaline puhkus, kitsendada ehk tühistada.

Nädala puhkepäev. Töölised, kes töötavad puhapäeviti, on õigustatud saama puhkepäeva mõnel muul nädala päeval.

Vahetpidamata kestva valmistusega käitistes peab tööaega niiviisi ära jaotama, et igal töölinest oleks kasutada vähemalt kaks korda kolme nädala sees 24 tunniline puhkus.

Puhkus palgaga. Poola valitsus on märtsis 1932. a. välja töötanud seaduseelnõu, mille järgi aastase teenistuse järgi ühes ettevõttes ettenähtud 8 päevane palgaga puhkus lühendatakse 4 päeva peale ja kolmeaastase teenistuse järgi ettenähtud 15 päevane puhkus 8 päeva peale. Peale selle ei näe seaduseelnõu ette tasumaksimist pühade ja puhapäevade eest, mis langevad ühte puhkeajaga. Seda seadust on kavatsus ellu viia 1. I. 1934. a. alates.

Alaealiste ja naiste töö.

BELGIA.

Tööpuudus alaealiste seas. Alaealiste tööpuuduse küsimus on Belgias väga teravalt päevakorrale kerkinud. On ettepanek esitatud koolisviibimise tähtaega pikendada kuni 16 aastani ja toetada seesuguseid ühinguid, kes korraldavad elukutsele ettevalmistavaid kursusi. Et kergendada noortele neist kursustest osavõtmist, on ettepanud, et töötute lastele antaks koolis maksuta toitu ja et 16—18 a. noortele võimaldataks rahalist toetust, kui need noored võtavad osa elukutsele ettevalmistatavatest kursustest mingi kutse- ehk muu kooli juures. Nende õppimise kulused võiksid kanda vastavad organisatsioonid, kes ka neile kuuluvat ja kasutamata seisvat maaala annaksid kasutamiseks, et seega võimaldada noortele aiatööd.

1. III. 1933. a. on parlament vastu võtnud otsuse, mis näeb ette vastavate elukutsele ettevalmistatavate kursuste loomise rahaliste võimaluste kohaselt. Peale selle on minister lubanud ka aiamaa saamise asjus võimalust mõõda töötule vastu tulla. 1932. a. on enam kui 100.500 töötut saanud aiamaad, mille pealt on saadud keskmiselt 1.500 frangi eest aiasaadusi.

JAAPAN.

Tööõnnetuse vastu kindlustamise laiendamise katsetel. Tööstusliku töö seaduse ja tööliste tööõnnetuse vastu kindlustamise seaduse alusel maksab Jaapanis tööõnnetuse tõttu vigasaanutele töölinest toetust tööandja. 1. I. 1932. a. alates võib tööandja ennast selle riisiko vastu kindlustada.

See seadus on seni käsitamist leidnud tegelikult ainult ehitustööde juures, mille töökestvus üle 1.000 päeva ja ehituskulud on üle 10.000 yeni. Olgugi, et esimesed kolm kuud on sellel alal andnud rahuloldavaid tulemusi, on sotsiaalministeerium siiski otsustanud selgitada võimalusi, kas ei tuleks seadust ehitustööde osas kohaldada ehituskulude yen 2.000 vastavalt ja vaatamata tööliste arvule ja kas ei oleks võimalik teisi tööalasid, nagu vabrikutööd ja mäetööstust, viia selle seaduse alla.

Mitmesugust.

RAUDTEELASTE NÕUDMISED.

Neljapäeval, 13. juulil peeti raudtee uudepoo tööliste üldkogu koosolekut, kuhu oli ilmunud niipalju töölisi, nagu viimastel aegadel mitte kunagi.

Koosolekul esines L. Johanson ainel „Elukalliduse tõus ja eelolev rahvahäaletus“. Pärast kõnet koosolek võttis vastu järgmised resolutsioonid.

1) „Üldkoosolek, arvesse võttes praegust seisukorda krooni langemise puhul, mis asetab palgatöölised viletsasse seisukorda, kusjuures meil palka järjest on vähendatud küll tükitöö hindade kärpimisega, haiguskindlustuse halvale järjele seadmise, tööpäevade arvu vähendamise ja kriisimaksu maksimisega, otsustas pöörduda nõudmisega teedeministri ja vabariigi valitsuse poole palkade tõstmise ja haiguskindlustuse viimisega 1927. a. tasemele.“

2) Eeloleva rahvahäaletuse kohta võttis üldkoosolek vastu järgmise otsuse:

„E. vabariigi praeguse põhiseaduse muutmise ootstarbetu seepärast, et praegune põhiseadus ei takista riigivalitsemist ja juhtimist kodanikkude enamuse huvides, mida seni keegi pole suutnud eitada. Häaletamisele tuleb põhiseaduse muutmise kava piirab tööliste poliitilisi õigusi ja annab üksikule kõrgemal kohal olevale kodanikule suuremad õigused, mida võidakas kasutada väga laialdasel määral töötavate kihtide huvide vastu. Koosolek tunnistab praeguse põhiseaduse kui elule ootstarbekohase meie oludes vastuvõetavaks ja rõhutab: töölistkond häaletab ühes oma perekondadega eeloleva põhiseaduse muutmise vastu, nagu seda tehtud juba kahel korral.“

Koosolek leiab hädavajalisena tööliste puhkuse saamise suvekuudel. Töölised on sunnitud sageli töötama õige rasketes tingimustes, olles kaheksa tundi järgimööda suitsust ja muudest õhkurikkuvatest ainetest täidetud ruumides, ja seda aasta ringi. Suvekuudel saadav puhkus värskendaks ja elustaks tööliste tervist tunduvalt. Puhkeaega tuleks anda vähemalt kaks nädalat suve kohta, ühes täie palgaga. Puhkeaaja saamine aitaks teatud määral kõrvaldada ka tööpuudust.

Ümber samad resolutsioonid võeti vastu ka peatehastes.

HÄDAABITÖÖDEKS TALLINNAS KULUTATI 418.423 KROONI

läinud talvel. Sellest maksis riik 197.569 kr. ja linn 220.854 krooni. Peale nende avalik-

kude tööde korraldas linna ehitusosakond veel talviseid töid linna hooajatöölistele, umbes 100 inimesele. Hädaabitöödeks valiti peajasjalikult kanalisatsioonitööd. Tähtsamaks tööks oli Härjapea ja Paldiski maantee kollektorite ja Mäekalda kanalisatsiooni ehitamine, milleks 281.814 krooni kulutati. Tondi lahtine kollektor läks 11.289 krooni maksma, Öismäe raba kraavid 14.066 krooni, Tondi raba kuivatus-tööd 24.649 krooni, Seevaldi metsa kraav 554 krooni. Üldse kulutati hädaabitöölistega teede ehitamiseks 66.315 krooni, kanalisatsioonidele 281.814 kr., maakuivatuseks 50.560 kr. ja muudeks töödeks 19.733 krooni.

EESTI SAAB RAADIUMI.

Tallinna arstide erahaigla on otsustanud osta raadiumi, mida kasutatakse mõningate raskete haiguste ravimisel.

NÕUTAKSE PALGAKÕRGENDUST.

Tööliste ametiühingud nõuavad krooni langetamise tagajärjel kaotatud palga ostujõu tõstmist. Käisid riigivanema jutul tööliste esindajad Tallinna metalli-, ehituse- ja sadamatöölise ametiühingute poolt, kes andsid üle märgukirja, milles palutakse valitsuse poolt sammude astumist palkade tõstmiseks.

MAAÖPETAJATE PALKA ALANDATI

vabariigi valitsuse poolt 1. aug. s. a. alates ühe astme võrra.

TEHASED TÖÖTASID KAHJUDEGA.

Kahjudega on töötanud 1932. a. rida suuremaid ettevõtteid, nagu nähtub nende ettevõtete 1932. aasta aruandest, mis avaldatud „Riigi Teatajas“. Kahju on annud 1932. tegevusaastal a.-s. „Järvakandi Tehased“ 377.671,22 kr., a.-s. „Eesti Marmor“ 25.245,64 kr., a.-s. „Aivaz“ 8.177,21 kr. 1931. aasta kahjusid on märgitud aruandes a.-s. „Järvakandi Tehastel“ 70.942,47 krooni.

ÜLERIIKLIK ARSTIDE-PÄEV NARVAS.

Eesti arstide seltside liidu korraldusel peeti 29. ja 30. juulil Narvas üleriiklist arstidepäeva. Arstide päevakavas olid peajasjalikult arstideaduslikud referaadid. 13 referendist on suurem osa ülikooli õppejõude.

OMAVALITSUSTE VOLITUSAEGA PIKENDATI.

Vabariigi valitsus otsustas riigikogule esitada omavalitsuste volikogude volituste pikendamise seaduse eelnõu. Eelnõu järele linna-, alevi- ja vallavolikogude volitusi pikendatakse 30. nov. s. a., maavolikogude volitusi 1. apr. 1934. a.

VALITSUS KINNITAS LINNADE NIMED.

Vabariigi valitsus kinnitas kohtu- ja siseministri ettepaneku, millega linnade nimed määratakse kindlaks järgmises transkriptsioonis: Haapsalu, Kuressaare, Narva, Nõmme, Paide, Paldiski, Petseri, Pärnu, Põltsamaa, Rakvere, Viljandi ja Võru.

ARSTIROHTUDE NIMESTUS ÜHTLUS-TATAKSE.

Terve rea patenteeritud nimetusega keemiliste vahendite kõrval on sama koostisega ilmunud müügile paralleelselt mitmesuguseid preparaate, millel aga teistsugune nimetus. Pakkimisel ja müügil apteekidest pole ühtlust. Nii müüakse ühes apteegis aspiriini ikkagi aspiriini nime all, teises apteegis aga atsetosaali ja kolmandas atsetüül-salitsiilhappe nime all. Samuti on nimed segi mitmel teisel arstimil.

Sarnane olukord viib segadusse abitarvitaja, kes tihti peale on arvamisel, nagu saaks ta ühest apteegist originaal-preparaate, teisest aga mingisugust aseainet, kolmandast — kodumaa saadust. Teiseks võib keemiliste nimetuste väärtarvitamisel soovimatuid kohtuprotseesse tekkida patenteeritud ehk kaitstud nimetuste tarvitamise pärast paralleel- ehk sünonümpreparaatide juures.

Tervishoiuvalitsus tegi nüüd apteekide juhatajatele korralduse, et neid keemilisi vahendeid, mille kohta tervishoiuvalitsus lühendatud nimed maksa pannud, ka nende nimede all pakitaks ja välja antaks. Neid keemilisi vahendeid, mille kohta pole veel lühendatud nimed maksa pandud, antagu välja vaid nende tegelike keemiliste nimetuste järgi. Patenteeritud ehk kaitstud nimetusi näiteks: aspiriini, tiokaali, püramidooni jne. võib tarvitada vaid vastava originaalpreparaadi pakkimisel ja väljaandmisel.

RAHVUSV. TÖÖVAHETALITUSE TEHNILINE KONVERENTS GENFIS.

9. ja 10. juunil peeti Genfis ühel ajal rahvusvahelise töökongressiga rahvusvah. töövahetalituse erikonverents, kus oli esindatud 31 riiki. Konverentsil, mida juhatas eesti esindaja saadik A. Schmidt, käsitleti küsimusi:

1. Kuidas korraldada riikidevahelist andmete vahetust tööturu kohta;
2. kuidas võimaldada tööliste paigutamist ühest riigist teise, kus vajadus tööliste järgi;
3. töövahetalituse korralduste võrdlus.

Neid küsimusi käsitledes konverentsil p. m. väljendati soovi, et riikide vahel sõlmitaks vastastiku kokkuleppeid tööliste vahetamise võimaldamises, kuna selline vahetus on väga soovitatav eriti noorematele ameti, tööolude ja keele õppimise suhtes. Peale läbirääkimisi konverents tunnistas soovitavaks, et:

1. Rahvusvaheline tööbüroo koguks ja avaldaks trüki andmeid eririikides maksvate seaduste ja määruste kohta, mis riivavad:

- a) välismaalaste pääsu töödele mitmesugustel maadel;
- b) välismaalaste õigusi sotsiaalkindlustuse soodustuste alal;
- c) välismaalaste-tööliste töö, palga ja korsete olusid.

2. Et vastavaid andmeid järjekindlalt kontrollitaks ning avaldataks aegajalt uues trükis.

3. Et edaspidigi korraldataks vastavaid erikonverente töövahetalituse küsimuste arutlemiseks ning erimaades kasutatavate töövahetalituse mooduste võrdlemiseks.

Erilise rahvusvahelise instituudi ellukutsust ei peetud soovitavaks, vaid avaldati soovi, et kõiki vastavaid küsimusi korraldaks rahvusvaheline tööbüroo.

A. G.

SAKSA RIIGIPÄEVAHOONE PÖLETAJATEKS

on hitlerlased, nagu nüüd kindlaks tehtud. Kui hitlerlased juba hoone põlema pistnud, siis viidi kohale Hollandi kommunist Lübbe, kellele taheti süüdi veeretada.

Surmalõikus.

TÖÖTU POOS ENESE.

Tallinnas, Luise tän. 28—13 poos enese kodu ahjukonksu külge Heinrich Rink, 42 a. vana. Enesetapmise toimus ta naise kodunt äraoleku ajal esmaspäeval umbes kella 2 ajal päeval. Naine tuli tund aega hiljem koju ja leidis mehe nööri otsas rippumas.

Kohe teatas naine sündmusest Tallinna haigekassa ambulantsi, kust kohale tuli dr. Saar ja dr. Sack, kes püüdsid poonut ellu äratada, kuid tagajärjetult. Poonu juures ei leidunud mingit kirja, mis oleks selgitanud mehe surmaminekku põhjust. Naine arvab, et mehe võis meeleheitele viia tööta olek. Tööta olnud mees juba umbes pool aastat. Kuid siiski eriti suurtes raskustes majanduslikult Rinkide perekond polnud. Rink oli varem Tallinna Ühise Haigekassa juhtiv tegelane, juhatusliige ja ambulantsi järelevalvaja.

VILJANDI ÜHISHAIGEKASSA

liikmete hulgast lahkus 26. juunil 1933. a. pika raske kopsuhaiguse järele A/S. Eesti Tulitikumonopoli, Viljandi Tulitikuvabriku tööline ja kassavolinik Oskar-Ernst Stern, 26 a. vana. Teda mälestab volinikkude kogu ja juhatus.

Surmajuhused Narva Ühise Haigekassa hulgast 1. I — 30. VI 1933. a.

1) **Vilatšev**, Aleksander, 24 a. v., vallaline, M. Minis'e trüki- ja köitmisetöökoja tööline. Suri 19. veebr. 1933. a. Enesetapmine.

2) **Suurkaev**, Gustav, 38 a. v., abielus, Eesti Kivi-Öli a.-ü. tööline. Suri 3. veebr. 1933. a. Kopsupõletik.

3) **Männik**, Gustav, 53 a. v., abielus, Narva linnavalitsuse mitmesuguste avalikkude ehitustööde tööline. Suri 20. aprillil 1933. a. Puusaluu põletik.

SISU: 1) Sotsiaalkindlustuse reorganisatsioon Taanis — Aug. Gustavson. 2) Sotsiaalkindlustuse reform Rumeenias — A. Gustavson. 3) Esimene abi hingeldamise ja hingematmise (dyspnoe) juures — Dr. H. Jürgenson. 4) Kas tulemas üldine hukkumine? — A. Rummel. 5) XVII rahvusvaheline töökongress — A. Gustavson. 6) Narva Ühise Haigekassa tegevusest. 7) Fasism naiste õiguste vastu. 8) Maatõõrahva nõudmisi. 9) Sotsiaalkindlustus. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Tööõigus. 12) Töökaits. 13) Alaealiste ja naiste terv. 14) Mitmesugust. 15) Surmalõikus. 16) Pildid.

Tegev toimetaja **L. Johanson**, kaastoimetaja **Aug. Gustavson**.

Vastutav toimetaja: **B. Peelman**.

Väljaandja: **Eestimaa Haigekassade Liit**.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.